

EESTI MAAÜLIKOOL
Metsandus- ja maaehitusinstituut

Feliks Sirkas

**METSAÜHISTUSSE MITTEKUULUVATE
ERAMETSAOMANIKE SIDE RIIKLIKU
TUGISÜSTEEMIGA**

**FOREST OWNERS ASSOCIATION NON-MEMBERS
RELATIONSHIPS WITH NATIONAL SUPPORT SYSTEM**

Bakalaureusetöö
Metsanduse õppekava

Juhendaja: peaspetsialist Priit Põllumäe, *PhD*

Tartu 2018

Eesti Maaülikool Kreutzwaldi 1, Tartu 51014		Bakalaureusetöö lühikokkuvõte	
Autor: Feliks Sirkas		Õppekava: Metsandus	
Pealkiri: Metsaühistusse mittekuuluvate erametsaomanike side riikliku tugisüsteemiga			
Lehekülgi: 52	Jooniseid: 12	Tabeleid: 2	Lisasid: 1
<p>Õppetool: Metsakorralduse ja metsatööstuse õppetool</p> <p>ETIS-e teadusvaldkond ja CERC S-i kood: B430 Metsakasvatuse, metsanduse, metsandustehnoloogia (Metsapoliitika ja -omand)</p> <p>Juhendaja: Priit Põllumäe</p> <p>Kaitsmiskoht ja -aasta: Tartu 2018</p> <p>Metsaressurss on Eesti riigile suure olulisusega, mistõttu on riik võtnud eesmärgiks soodustada metsade heaperemehelikku majandamist luues erametsaomanikele neid abistava tugisüsteemi. Tugisüsteemi pakutavad teenused peavad olema metsaomaniku jaoks võimalikult kvaliteetsed ning seega on oluline teada teenuste kasutajate rahulolu praeguse pakutavaga.</p> <p>Lõputöö eesmärgiks on selgitada seoseid riikliku tugisüsteemi ja metsaühistusse mittekuuluvate erametsaomanike vahel. Uuringu alusandmeteks on erametsanduse tugisüsteemi rahulolu tagasisideküsimustiku vastused, mida analüüsiti nii kvantitatiivse kui kvalitatiivse meetodiga.</p> <p>Analüüsist selgus, et metsaühistusse mittekuuluvad erametsaomanikud on kursis eelkõige SA Erametsakeskus ja konsulentidega ning vähem tuntakse neid tugisüsteemi osasid (Eesti Erametsaliit, Keskühistu Eramets, Eesti Puidumüügikeskus), mille otsene sihtgrupp on metsaühistud. Metsaomanikel on vaja kõige enam erametsanduslikke toetusi ning kõige vähem oluliseks peetakse metsade sertifitseerimist. Tugisüsteemi peamise puudusena toodi välja halba infokorraldust. Lisaks selgus, et tugisüsteemist on vähem teadlikud looduskaitseliste piirangutega metsade omanikud.</p> <p>Lõputöö tulemusi saab kasutada erametsanduse edendamisel – teades metsaomanike sidet praeguse tugisüsteemiga on võimalik tugisüsteemi kvaliteeti vastavalt muuta.</p>			
Märksõnad: rahulolu, teadlikkus, erametsandus, metsapoliitika			

Estonian University of Life Sciences Kreutzwaldi 1, Tartu 51014		Abstract of Bachelor's Thesis	
Author: Feliks Sirkas		Curriculum: Forestry	
Title: Forest owners association non-members relationships with national support system			
Pages: 52	Figures: 12	Tables: 2	Appendixes: 1
Chair: Forest Management Planning and Wood Processing Technologies Field of research and (CERC S) code: B430 Sylviculture, forestry, forestry technology (Forest policy and ownership) Supervisor: Priit Põllumäe Place and date: Tartu 2018			
<p>Forest resources are essential for Estonia and therefore a set of goals have been established together with a support system. Its function is to assist and help private forest owners with forest management. The services offered by the system have to be good and the quality could be changed by knowing the consumers satisfaction with the current state.</p> <p>The aim of this thesis is to elucidate forest owner association non-members relationships with the national support system. The data for this study originates from a satisfaction survey of private forestry support system conducted in 2017. The data analysis is based on quantitative and qualitative methods. The results were expressed primarily using descriptive statistics.</p> <p>The results showed that private forest owners are more informed about the Foundation Private Forest Centre and the regional consultants. However, they are less aware of those parts of the support system which target groups include mainly forest owners associations. Private forest owners regard forestry subsidies as the most significant part of the national support system. Less interest was shown in forest certification. Information management was named as the main disadvantage of the existing support system. The results showed that those forest owners with properties with conservation restrictions were in less contact with the support system and less aware of its existence.</p> <p>The results of this thesis could be applied when developing the private forestry support system. The quality of the support system for private forest owners can be adjusted knowing forest owners' satisfaction with the current private forestry support system.</p>			
Keywords: satisfaction, awareness, private forestry, forest policy			

SISUKORD

SISSEJUHATUS	5
1. KIRJANDUSE ÜLEVAADE	6
1.1. Erametsaomand Eestis.....	6
1.2. Tugisüsteemi osalised.....	7
1.3. Tugisüsteemi osad	8
1.4. Varasemad uuringud	11
2. MATERJAL JA METOODIKA	14
2.1. Üldandmed küsitluse kohta	14
2.2. Andmetöötamise meetoodika.....	16
3. TULEMUSED.....	18
3.1. Metsandusliku teabe allikad	18
3.2. Teadlikkus tugisüsteemi osadest	19
3.3. Arvamused tugisüsteemi osade kohta	20
3.4. Kokkupuude tugisüsteemi osadega	22
3.5. Hinnang teabe kättesaadavusele	23
3.6. Hinnang teabe olulisusele.....	25
3.7. Hinnang teenuse olulisusele	27
3.8. Rahulolu teenusega	29
3.9. Tugisüsteemi puudused	31
3.10. Tugisüsteemi olulised teenused.....	32
4. ARUTELU	35
KOKKUVÕTE.....	39
KASUTATUD KIRJANDUS	41
LISAD	46
LISA 1. Tugisüsteemi küsimustik 2017	47

SISSEJUHATUS

Metsaressurs on Eesti riigi jaoks ülimalt oluline, omades suurt mõju riigi majandusele, aga ka ühiskonnale tervikuna. Suur osa Eesti metsamaast kuulub erametsaomanikele (Aastaraamat... 2017: 78), seetõttu on riik võtnud eesmärgiks toetada erametsandust, luues metsaomanike jaoks tugisüsteemi, mis edendab Eesti erametsandust ning seeläbi ka metsade majandamist (Eesti metsanduse... 2010: 26). Tugisüsteemiga puutuvad vahetult kokku metsaühistutesse kuuluvad erametsaomanikud, kes omavad head ligipääsu tugisüsteemi pakutavatele teenustele. Ülejäänud erametsaomanikud ei tohi jääda tähelepanuta – ka neil peab olema võimalus kasutada nende jaoks vajalikke tugisüsteemi teenuseid.

Riikliku tugisüsteemi teenuste kvaliteedi parandamiseks on vaja teada teenuste kasutajate rahulolu praeguse pakutavaga (Erametsakeskuse arengukava... 2013: 8). Rahulolu saab hinnata tagasisideküsimustiku läbiviimisega. Tagasisideküsimustik selgitab, kas praegune riiklik toetussüsteem on nimetatud metsaomanikele piisav ja rahuldav või mitte. Kui toetussüsteem on puudulik, kas sel juhul peaks selle juures midagi muutma. Riiklik abi erametsaomanikele on oluline, kuna igasugune rahaline toetus aitab hoida metsamajandamise kulud madalal ja samuti edendab majandamist (Erametsakeskuse arengukava... 2013: 2-3). Teema on üsnagi aktuaalne põhjusel, et metsaühistutesse mittekuuluvaid erametsaomanikke on arvuliselt kõigist erametsaomanikest kõige rohkem ning ühistute mitteliikmed omavad üle poole erametsamaast (Eesti erametsaomandi... 2015: 59).

Käesoleva lõputöö eesmärgiks on selgitada seoseid riikliku tugisüsteemi ja metsaühistusesse mittekuuluvate erametsaomanike vahel. Selleks uuritakse erametsaomanike rahulolu praeguse tugisüsteemiga ja ka nende teadlikkust riikliku tugisüsteemi eri osadest. Uuring põhineb erametsanduse tugisüsteemi rahulolu tagasisideküsimustiku andmeanalüüsil, mida toetavad vastavad kirjandusallikad. Töö annab esmalt ülevaate erametsaomandist Eestis, tugisüsteemi osalistest ja osadest ning varasematest asjakohastest uuringutest, seejärel esitatakse üldandmed tagasisideküsimustiku vastajate kohta ja samas tutvustatakse andmetöötamise metoodikat. Tulemused ja arutelu põhinevad tagasisideküsimustiku vastuste analüüsil.

1. KIRJANDUSE ÜLEVAADE

1.1. Erametsaomand Eestis

Keskonnaministeeriumi 2015. aastal tellitud uuringu (Eesti erametsaomandi... 2015) järgi on Eestis erametsaomanikke 112 922, kellest füüsilisi isikuid on 107 170 ja juriidilisi isikuid 5752. Nende osakaal erametsaomanike koguarvust on vastavalt 95 % ja 5 %. Erametsamaad on kokku 1 065 993 ha, millest füüsilistele isikutele kuulub 65 % ja juriidilistele isikutele 35 %. Ühistutega on liitunud 8099 erametsaomanikku, kellele kuulub 455 882 ha (43 % erametsamaa kogupindalast) metsamaad, millest füüsilistele isikutele kuulub 34 % ja juriidilistele isikutele 66 % (tabel 1.1).

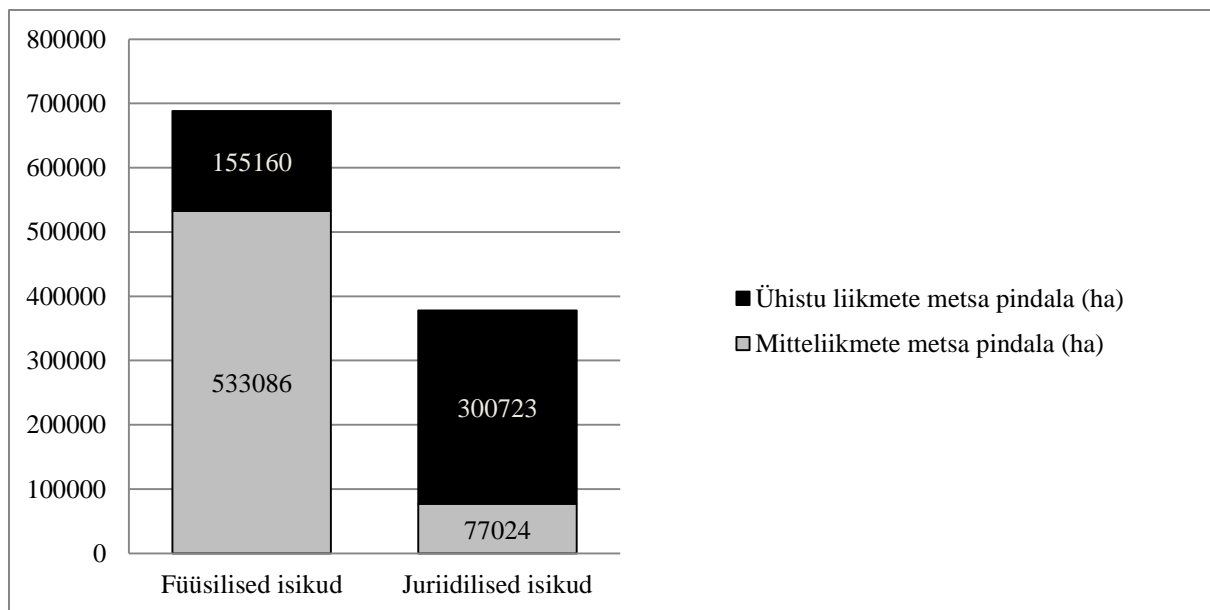
Tabel 1.1. Erametsaomandi üldandmed omaniku tüübi järgi (Eesti erametsaomandi... 2015: 59).

Omaniku tüüp	Omanike arv	Metsa pindala (ha)
Füüsilised ja juriidilised isikud	112922	1065993
ühistu liikmed	8099	455882
mitteliikmed	104823	610111
Füüsilised isikud	107170	688246
ühistu liikmed	7594	155160
mitteliikmed	99576	533086
Juriidilised isikud	5752	377747
ühistu liikmed	505	300723
mitteliikmed	5247	77024

1.2. Tugisüsteemi osalised

Riikliku tugisüsteemi osalised antud lõputöö kontekstis on riik ja metsaühistuta erametsaomanikud. Metsaseaduse järgi on riigi ülesanne metsanduses toetada erametsandust, milleks riik on asutanud sihtasutuse (SA) Erametsakeskus (Metsaseadus 2006, § 6 lg 4). Tegemist on eraõigusliku juriidilise isikuga, mille eesmärk on erametsanduse arendamine. SA Erametsakeskuse tegevusvaldkonnad on metsandustoetuste andmise korraldamine, erametsanduse tugisüsteemi arendamine ja erametsandusega seotud muu arendustegevus (Erametsakeskuse arengukava... 2013: 2). Eesti metsanduse arengukava aastani 2020 järgi peab erametsaomanike tugistruktuuri ülal riik, kattes metsaühistute kuludest ligi 80 %. Arengukava eesmärgiks on muuta riigipoolsed toetused kuluefektiivsemaks, mis tähendab tugisüsteemi arendamist sellisele tasemele, kus süsteemi omafinantseeringuid suurendatakse ning riigi toetusi vähendatakse. Riik toetab ühistegevuse arengut, tagades jätkusuutliku tugisüsteemi olemasolu ja muutes metsade majandamise erametsaomaniku jaoks atraktiivseks (Eesti metsanduse... 2010: 26-27). Samuti toetab riik metsaomanikke andes neile soodustusi metsamaterjalilt tulumaksu maksmisel (Tulumaksuseadus 1999, § 37 lg 10) ning tulenevalt asjaõiguseadusest makstakse tehnovõrku või –rajatist taluvatele maaomanikele talumistasu (Asjaõiguseaduse... 1993, § 15⁴ lg 1).

Metsaühistuta erametsaomanikke on kokku 104 823 (tabel 1.1), kelle osakaal kõigist erametsaomanikest on 95 %. Suurem osa mitteliikmetest on füüsilised isikud (95 %). Mitteliikmete metsamaa pindala on 610 111 ha, mis moodustab 57 % kogu erametsaomanike metsamaast. Ühistu liikmete ja mitteliikmete metsamaa pindala jaotus omaniku tüübi järgi on kujutatud joonisel 1.2 (Eesti erametsaomandi... 2015).

Joonis 1.2. Ühistu liikmete ja mitteliikmete metsamaa pindala jaotus omaniku tüübi järgi (ha) (Eesti erametsaomandi... 2015: 59).

Valdav osa füüsiliste isikute metsamaast kuulub ühistute mitteliikmetele (533 086 ha). Juriidiliste isikute metsamaast kuulub suurem osa ühistute liikmetele (300 723 ha) (joonis 1.2).

1.3. Tugisüsteemi osad

Eesti erametsanduses on tugisüsteemi põhilisteks osadeks metsäühistud, SA Erametsakeskus, mittetulundusühing Eesti Erametsaliit ning tulundusühistud Keskühistu Eramets ja Eesti Puidumüügikeskus. Lisaks toetavad erametsaomanikke metsanduslikud organisatsioonid avalikust ja erasektorist, kelle põhitegevus pole otseselt suunatud metsaomanikele (näiteks Eesti Metsaselts, Eesti Metsa- ja Puidutööstusliit, Keskkonnaamet, Riigimetsa Majandamise Keskus jms) (Erametsakeskuse arengukava... 2013: 3).

Metsäühistud on metsaseaduse mõistes mittetulundusühingud või tulundusühistud, mille põhikirjakohane tegevus on metsa majandamine ning mille liikmed on metsamaad omavad

füüsilised või eraõiguslikud juriidilised isikud (Metsaseadus 2009, § 10 lg 5). Metsaühistud on asutatud metsaomanike poolt ning nende põhilised tegevused on metsamajandustööde organiseerimine, metsaomanike nõustamine, abistamine toetuste taotlemisel ja teised abistavad tegevused (SA Erametsakeskus 2018a). SA Erametsakeskuse kodulehel on ära märgitud 31 metsaühistu kontaktid (SA Erametsakeskus 2018b). Metsaomanik valib endale sobiva ühistu vastavalt nende tegevuspiirkondadele. Metsaühistud on metsaomaniku esmased abistajad, kelle poole on võimalik pöörduda seoses erinevate metsandusalaste probleemidega.

SA Erametsakeskus (EMK) tegeleb lisaks varasemalt mainitud tegevusvaldkondadele suuresti ka metsaomanike üldise informeerimisega ja teadlikkuse tõstmisega (Erametsakeskuse arengukava... 2013: 3), milleks käivitati 2003. aastal erametsanduse portaal www.eramets.ee ning alustati ka õppelehe Sinu Mets jagamisega (Erametsakeskuse arengukava... 2013: 30). Lisaks metsaühistu toetusele (sh erametsaomanike nõustamine) pakub EMK metsaomanikele alljärgnevat toetuseid (SA Erametsakeskus 2018c):

- 1) metsa uuendamise toetus;
- 2) Natura metsa toetus;
- 3) metsameede;
- 4) vääriselupaiga toetus;
- 5) pärandkultuuri säilitamise toetus;
- 6) metsa inventeerimise toetus;
- 7) metsamaaparandustööde toetus.

Metsa uuendamise toetus hõlmab järgnevate metsamajanduslike tööde kulude osalist hüvitamist: maapinna ettevalmistamine, metsataimede soetamine ja istutamine, metsauuenduse hooldamine. Toetuse määrad sõltuvad metsaomaniku ühistulisest liikmelisusest (toetused on ühistute liikmetele suuremad) (SA Erametsakeskus 2018d).

Natura metsa toetus tähendab looduskaitsete piirangute tõttu saamata jääva tulu kompenseerimist aladel, mis asuvad Natura 2000 võrgustiku piiranguvööndis, sihtkaitsevööndis ja projekteeritaval alal ning sihtkaitsevööndis väljaspool Natura 2000 ala (SA Erametsakeskus 2018e).

Metsameetme toetusega hüvitatakse osaliselt metsaala arengu jaoks tehtavad investeeringud: hooldusraie, puude laasimine, ulukikahjustuste ennetamine, metsamajandamise seadmete ja tarvikute soetamine, biotõrjevahendi soetamine, tuletõkkeriba rajamine, korrashoid tuletõrje veevõtukohtadele, lõkke- ja puhkekoha rajamine. Samuti toetatakse tormis või tulekahjus

kahjustatud metsa taastamist ja hooldamist ning kahjustuse kõrvaldamist (Metsameede 2017: 1-4).

Vääriselupaiga kaitsmise toetust makstakse metsaomanikele, kes on vääriselupaiga kaitseks (vabatahtlikult) sõlminud Erametsakeskusega lepingu. Viimane hüvitab metsakasutuse kitsendustega põhjustatud kahjud ja kulud (SA Erametsakeskus 2018f).

Pärandkultuuri säilitamise toetus aitab metsaomanikul tema metsamaal paiknevat pärandkultuuri objekti korrastada, hooldada, säilitada, tähistada, eksponeerida, kaardistada, tagada avaliku juurdepääsu ja koguda arhiivimaterjale (SA Erametsakeskus 2018g).

Metsa inventeerimise toetusega hüvitatakse teatud ulatuses metsaühistu liikmele metsamajandamiskava koostamise (ning inventeerimisandmete kogumise) kulud (SA Erametsakeskus 2018h).

Metsamaaparandustööde toetus võimaldab metsaomanikul väiksemate kuludega uuendada olemasolevat maaparandussüsteemi (kuivenduskraavide ja eesvoolu puhastamine, voolunõva rajamine, truubi asendamine) (SA Erametsakeskus 2018i).

Eesti Erametsaliit (EEML) on erametsaomanikke erinevate ühingute kaudu ühendav ja esindav keskorganisatsioon, mille põhifunktsioon on liikmete huvide esindamine metsapoliitikas (nii riiklikul kui rahvusvahelisel tasandil) ning erametsanduse arendamine. Tegemist on mittetulundusühinguga, mille liikmeteks on erametsaomanike organisatsioonid (Eesti Erametsaliidu... 2013: 3). Põhikirjaliste eesmärkide hulgas on ära märgitud ka liikmete omavahelise koostöö koordineerimine, nõuandeteenistuse väljaarendamine ning metsandusliku kirjanduse ja teabe levitamine (Põhikiri 2017).

Keskühistu Eramets (KÜ Eramets) on tulundusühistu, mille põhieesmärk on metsaomanike majanduslike huvide toetamine ja tulundusliku ühistegevuse edendamine. Ühistu liikmeteks on metsaomanike mittetulundus- või tulundusühistud (metsaühistud), seega KÜ Eramets tegevused (metsa kasvatamine, koolitused, metsamaterjali müük ja logistika korraldus ja muud põhikirjas märgitud tegevused) on suunatud eelkõige nimetatud ühingutele (Keskühistu Eramets... 2010: 1).

Eesti Puidumüügikeskus (EPMK) on tulundusühistu, mille üldeesmärk on metsaühistute ühise puidumüügi (ka hakkpuidu müügi) korraldamine. Ühistu tegeleb lisaks metsa majandamisega, liikmete poolt toodetud metsamaterjali töötlemisega ja töötlemisel saadud toodete

turustamisega. Eesti Puidumüügikeskuse liikmeteks on metsaühistud (Tulundusühistu Eesti... 2018: 1).

1.4. Varasemad uuringud

Eesti ja Soome metsaomanike nõudlust informatsiooni järele on uuritud Toivonen jt. (2005) teadustöös, kus selgus, et Eesti metsaomanikel on vaja enim teavet seadusandlikel ja majanduslikel teemadel ning teavet metsa haiguste ja kahjurite kohta. Lisaks selgus, et akadeemilise kraadiga Eesti metsaomanikel on vaja vähem teavet turusituatsiooni kohta, seejuures madalama haridusega metsaomanikel oli suurem nõudlus teabele metsa majandamise kohta. Samuti leiti, et oma metsaomandist kaugemal elavatel Eesti metsaomanikel on suurem vajadus metsade majandamisega seotud informatsiooni järele. Toivonen jt. (2005) uuringus selgus veel, et peale 1996. aastat metsaomanikuks saanud Eesti inimestel oli samuti vaja rohkem informatsiooni metsade majandamise teemadel võrreldes kodanikega, kes olid metsaomanikud enne nimetatud aastat. Eesti metsaomanikud kasutasid teabe allikatena enamasti ajalehti või –kirju ning vähim hangiti teavet metsaühistute kaudu (Toivonen jt. 2005: 460-461). Soome metsaomanikud soovisid kõige enam informatsiooni puiduturu olukorra kohta ja metsatakseerimise teemal, seejuures märgati ka soolist erinevust, kus meestel oli suurem nõudlus puiduhindade järgi kui naistel ning viimastel oli vaja rohkem teavet ümarpuiduga kauplemise kohta. Soome metsaomanike kohta selgus lisaks, et vähema haridusega metsaomanikud nõudsid enam teavet puidu müügi kohta; metsaomandist kaugemal elavatel inimestel on vaja rohkem teavet puidu müügi kohta kui lähemal elavatel metsaomanikel; uuemad metsaomanikud, kes omandasid metsa viimase 10 aasta jooksul, olid metsanduslikust informatsioonist rohkem huvitatud; 11-50 hektari suuruse metsa omanikud nõudsid metsanduslikku teavet rohkem kui nimetatud vahemikust väljajäävad metsaomanikud. Soome metsaomanikud eelistavad metsanduslike teabe allikatena paberkanjal olevat informatsiooni, isiklikku nõustamist ja erinevaid ajalehti või –kirju (Toivonen jt. 2005: 464).

Metsaomanike seoseid erinevate tugisüsteemi osadega ning usalduse probleemi on selgitanud Stoettner ja Ní Dhubháin (2017), kelle uuringu all oli 56 Lõuna-Iirimaa metsaomanikku.

Uuringus leiti, et metsaomanike gruppi (ühistusse) kuuluvatel metsasid majandanud metsaomanikel olid kõige suuremad ja mitmekesisemad teabe hankimise võrgustikud. Informatsiooni hangiti läbi erinevate ühistute või isikute. Kõige enam metsanduslikku teavet saadi eraomanikele fokuseeritud konsulentidelt ning perekonnalt või sõpradelt. Suurem osa ühistusse mittekuuluvatest metsaomanikest hankisid teavet läbi Metsateenistuse (*Forest Service*), samas ühistusse kuuluvad metsaomanikud kontakteerusid rohkem teiste metsaomanikega. Teabe hankimise võrgustikud olid kõige suuremad ühistute liikmetel ning neil metsaomanikel, kes olid metsasid majandanud. Samuti selgus, et metsaomanikud usaldasid kõige enam neid otseselt toetavaid asutusi (*Public Technical Advisory Service*), ühistuid ning perekonda, sõpru ja naabreid. Kõige usaldusväärsemad partnerid olid teabe hankimise seisukohalt ka enim mõjukamad (Stoettner, Ní Dhubháin 2017).

Ühistegevuse olemust on uuritud Fischer jt. (2018) teadustöös, kus vaatluse all olid kaheksa USA metsaomanike gruppi. Uuringus selgus, et metsaomanikud koopereerusid mitteformaalselt eesmärgiga edendada oma metsade majandamist. Kasutati mitmeid vahendeid - kuus metsaomanike gruppi algatasid korjanduse vähendamaks oma metsade majandamise kulusid; ühel juhul aitas metsaomanikke kohalik mittetulundusühistu, mis vahendas metsaomanikele riiklikku toetust; mitmel juhul aidati üksteisel metsasid majandada, jagades vastavat varustust ja tehnikat. Uuring selgitab, et vastavate ametlike organisatsioonide ja poliitiliste vahendite loomine võimaldab edendada ühistulist tegevust, seejuures toodi välja kaasnevad riskid, milleks võivad olla eesmärgilised või usalduslikud konfliktid maaomanike ja vastava valdkonna professionaalide vahel (Fischer jt. 2018: 2).

Metsaühistutega mitteliitumise põhjuseid on käsitletud Põllumäe jt. (2016) uuringus, kus analüüsiti 2007. aastal Eesti erametsaomanike seas läbi viidud küsitluse tulemusi. Tulemusi (215 vastust) analüüsides selgus, et 33,8 % Eesti erametsaomanikest pole ühistutega liitunud huvi puudumise tõttu, 23,2 % metsaomanikest pole leidnud sobivat metsaühistut või pole vajalikku teavet, 21,2 % vastanute jaoks pole neil piisavalt aega, 18,7 % metsaomanikest pole liitunud nende metsamaal oleva puistu halva seisundi või vähese metsamaa tõttu, 7,6 % metsaomanikest saavad metsade majandamisega ise hakkama ning 2,5 % vastanute jaoks on mitteliitumise põhjuseks kõrge vanus või halb tervislik seisund (Põllumäe jt. 2016: 5). Metsaomanikke klassifitseerides on võimalik tuvastada mitteliitumise põhjuseid. Allemann (2016) uuringus analüüsiti Eesti, Leedu, Rootsi ja Soome erametsaomanike klassifikatsioone ning riigiti eristusid neli või viis tüpoloogilist gruppi: aktiivsed metsamajandajad,

mitmekülgsed metsamajandajad, väheaktiivsed metsamajandajad, loodussõbrad ja ükskõiksed metsaomanikud (Allemann 2016: 31).

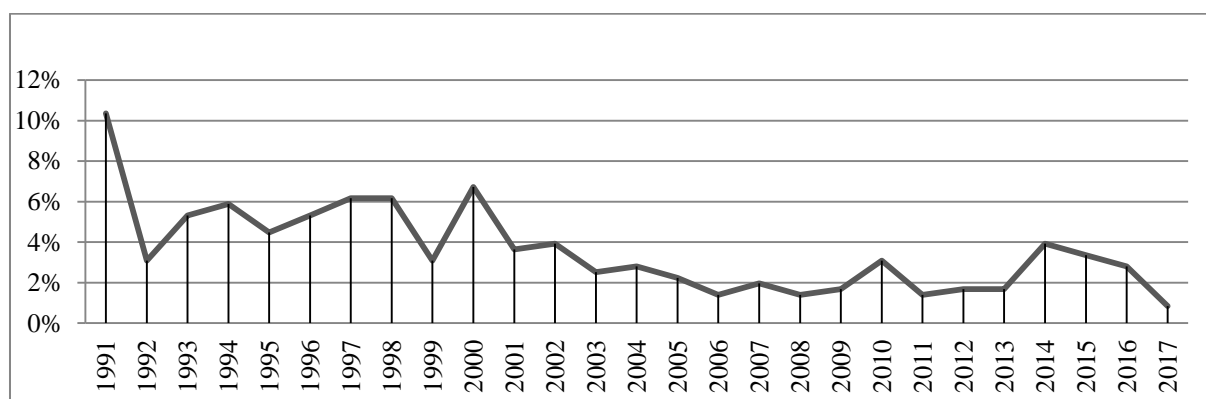
2. MATERJAL JA METOODIKA

2.1. Üldandmed küsitluse kohta

Andmeanalüüsi jaoks vajalikud andmed saadi Erametsakeskuse poolt tellitud tagasisideküsimustikust erametsanduse tugisüsteemi rahulolu kohta. Ankeet on nähtav lisas 1. Küsimustik saadeti e-posti kaudu laiali 26.10.2017 ja väljavõtte tulemustest tehti 13.11.2017. Masspostituse aluseks oli 7252 metsaomaniku kontakti, mis olid Erametsakeskuse andmebaasides olemas. Metsaomanike kontaktid on saadud vastavalt varsemale kokkupuutele Erametsakeskusega (nt kui metsaomanik on taotlenud toetusi). Vastuseid laekus kokku 780, millest antud uurimustöö aluseks olevaid ühistute mitteliikmete vastuseid oli 357.

Vastajatest 56 % olid mehed ja 44 % naised (soo jätsid märkimata 5 inimest). Nende keskmine vanus on 56 aastat (vanuse jätsid märkimata 4 inimest). Füüsilise isikuna majandab metsi 89 %, juriidilise isikuna 5 % ja FIE-na 6 % vastanutest.

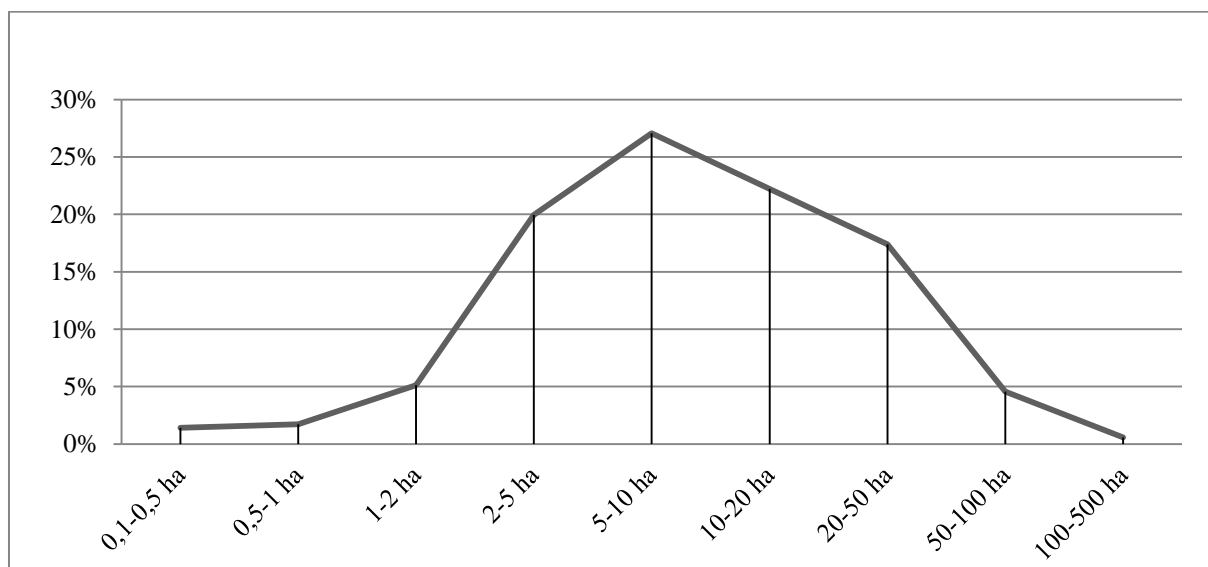
Metsaomanikelt uuriti, millisel aastal nad metsaomanikuks said. Küsimusele vastas 346 metsaomanikku ja 11 inimest jätsid vastuse andmata. Vastajate jaotust erametsaomanikuks saamise aasta järgi iseloomustab joonis 2.1.

Joonis. 2.1. Vastajate protsentuaalne jaotus erametsaomanikuks saamise aasta järgi.

Suurem osa ehk 10 % metsaomanikest sai erametsaomanikuks aastal 1991. Metsaomanikest 5 kuni 6 % sai metsaomanikuks aastatel 1993 – 1998. Alates aastast 2001 on metsaomanikuks saajate hulk püsinud alla 4 %. Metsaomanikest 1 % omandas metsa aastatel 2006, 2008, 2011 ja 2017 (vastamine toimus 2017. aasta sügisel) (joonis 2.1).

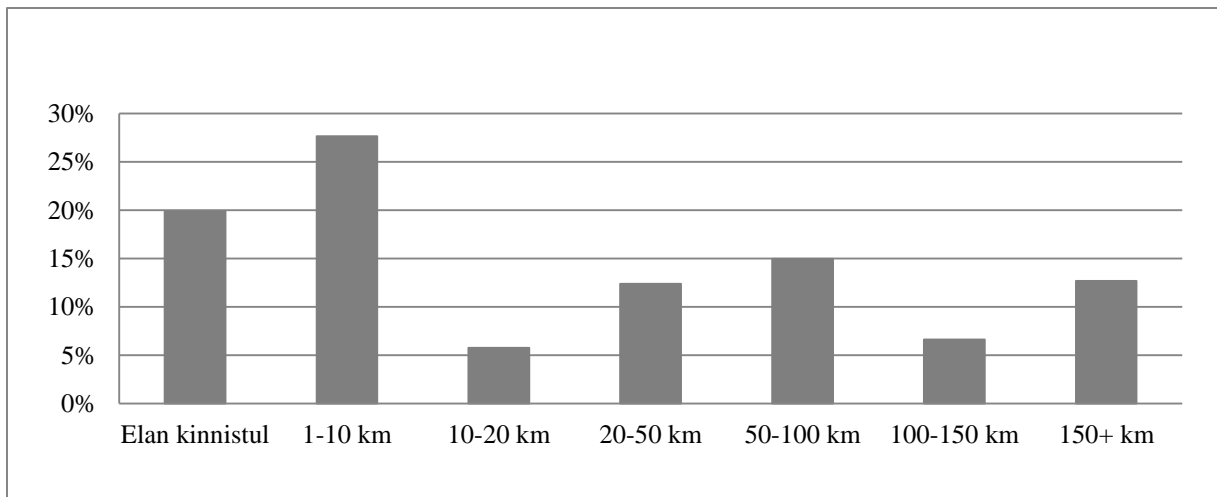
Metsaomandi suuruse hindamisel anti metsaomanikele vastusevariandid, milleks olid kindlate piiridega klassid. Küsimusele laekus vastuseid 351 ning vastamata jätsid 6 metsaomanikku. Metsaomandi suuruse jagunemist iseloomustab joonis 2.2.

Joonis. 2.2. Metsaomandi suuruse protsentuaalne jagunemine.

Metsaomanikest kõige enam ehk 27 % omab metsa suurusega 5-10 hektarit. Suurem osa metsaomanikest omab metsamaad pindalaga 2 kuni 50 hektarit. Valimi vähimasse (0,1-0,5 ha) ja suurimasse (100-500 ha) jaotusesse mahtus kumbagi 1 % metsaomanikest (joonis 2.2).

Metsaomanike elukoha kauguse uurimine nende metsaomandist põhines samuti vastusevariantide jaotamisel kindlate piiridega klassidesse. Küsimusele andis vastuse 347 inimest ning ülejäänud 10 metsaomanikku jätsid vastuse märkimata. Metsaomanike elukoha kaugust metsaomandist iseloomustab joonis 2.3.

Joonis. 2.3. Protsentuaalne jaotus metsaomanike elukoha kaugusest nende metsaomandist.

Metsakinnistul elab 20 % vastanutest. Kõige suurem osa ehk 28 % metsaomanikest asub metsaomandist 1 kuni 10 kilomeetri kaugusel. 10 kuni 20 kilomeetri kaugusel elab 6 % metsaomanikest. 20 kuni 50 kilomeetri kaugusel oma metsakinnistust elab 12 % vastanutest. 50 kuni 100 kilomeetri kaugusel elab 15 % metsaomanikest. Vastajatest 7 % elab oma metsakinnistust 100 kuni 150 kilomeetri kaugusel ning üle 150 kilomeetri kaugusel elab 13 % vastajatest (joonis 2.3).

2.2. Andmetöötluse meetodika

Tagasisideküsimustiku vastuseid analüüsiti programmis MS Excel, kus kasutati selle poolt pakutavaid andmete töötlemise võimalusi. Andmetöötluse kirjalik tulemuste osa koostati programmiga MS Word.

Tulenevalt algandmete struktuurist kasutati kvantitatiivset ja kvalitatiivset andmeanalüüsi. Arvulised vastused analüüsiti kvantitatiivsel meetodil, mille eesmärk on anda nähtustest usaldusväärseid ja objektiivseid kirjeldusi (Õunapuu 2014: 55). Kõikide vabas vormis kirjutatud vastuste analüüsil lähtuti kvalitatiivsest sisuanalüüsist, mida kasutatakse tekstilise

sisu ja kontekstiliste tähenduste uurimiseks (Õunapuu 2014: 52-54). Lõputöö alajaotistes kasutatud andmeanalüüsi meetodeid kirjeldab tabel 2.2.

Tabel. 2.2. Lõputöös kasutatud andmeanalüüsi meetodid.

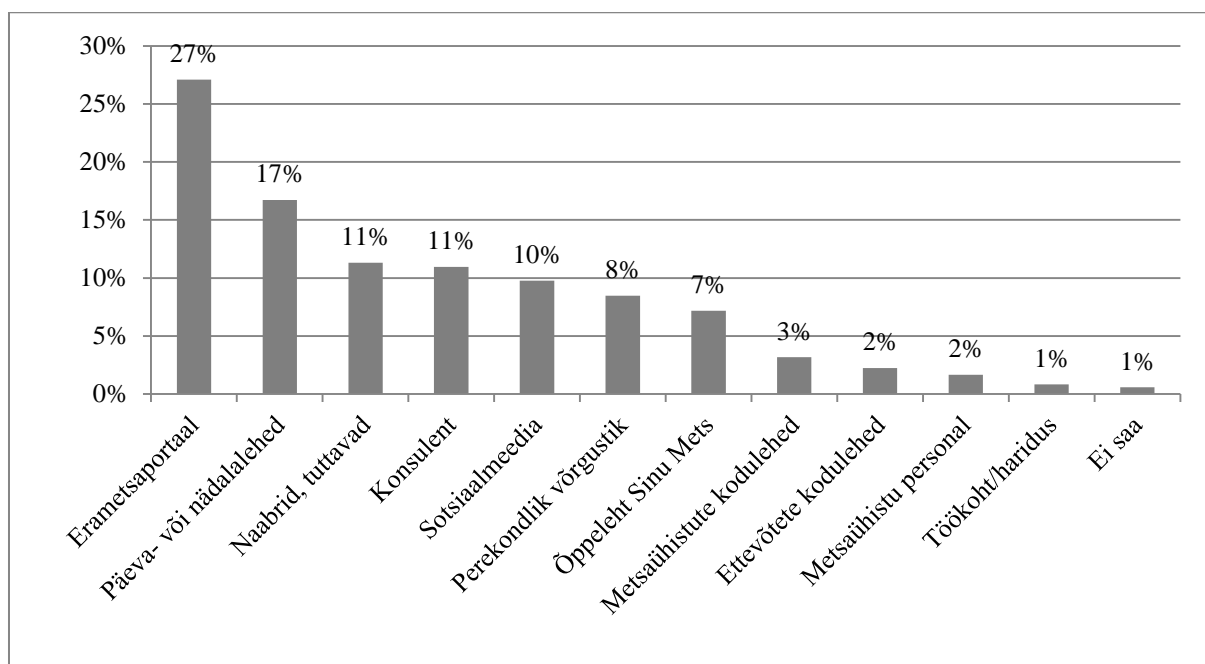
Lõputöö alajaotis	Kvalitatiivne andmeanalüüs		Kvantitatiivne andmeanalüüs
	Kodeerimine	Kategoriseerimine	
3.1		x	x
3.2			x
3.3	x	x	x
3.4		x	x
3.5			x
3.6			x
3.7			x
3.8			x
3.9		x	
3.10		x	

Osades alajaotistes kasutati mõlemat nimetatud andmeanalüüsi meetodit (tabel 2.2). Lõputöö alajaotises 3.3 kasutati kodeerimist ja kategoriseerimist. Kategoriseerimine toimus kodeerimise alusel – igale vastusele omistati kindel tunnus, mille abil oli võimalik hilisemalt andmeid gruppidesse koondada ja nendega matemaatilisi arvutusi teha. Andmetöötamise tulemuste esitamisel kasutati enamasti kirjeldava statistika meetodit, mille eesmärk on andmete organiseerimine ja andmestikus sisalduva teabe ülevaatlik esitamine (Õunapuu 2014: 184).

3. TULEMUSED

3.1. Metsandusliku teabe allikad

Metsaomanikelt uuriti, millistest allikatest nad metsanduslikku teavet saavad. Vastajad said valida järgnevalt nimetatud vastusevariantide vahel: erametsaportaal, päeva- või nädalalehed, naabrid/tuttavad, konsulent, sotsiaalmeedia, perekondlik võrgustik, õppeleht Sinu Mets, metsaühistute kodulehed, ettevõtete kodulehed, metsaühistu personal ja lisaks oli võimalus anda vastus vabas vormis teksti kujul, mille vastuste põhjal tekitati lisaks kategooriad töökoht/haridus, ei saa. Vastuseid laekus 849, keskmiselt 2,4 vastust metsaomaniku kohta ja vabas vormis teksti kirjutati 20 korral. Kokkuvõtte küsimuse tulemustest on nähtav joonisel 3.1.

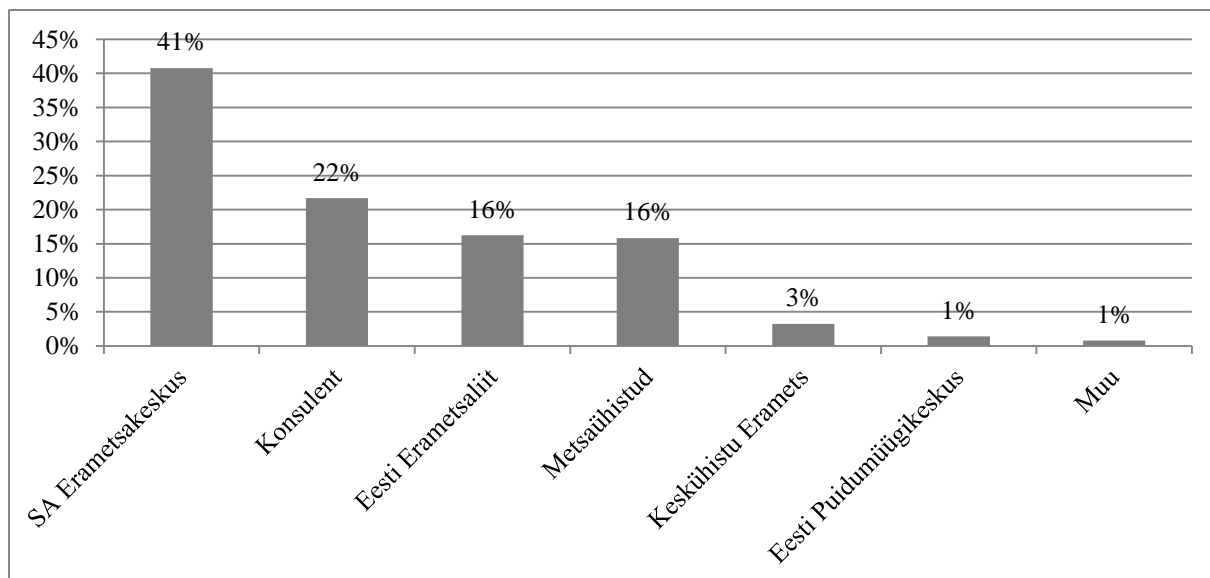

Joonis 3.1. Protsentuaalne jaotus metsandusliku teabe allikate kättesaadavusest erametsaomanikele.

Erametsaportaali ehk SA Erametsakeskuse veebilehe (eramets.ee) kaudu saab teavet 27 % (230) vastanutest. Päeva- või nädalalehtede abil saab teavet 17 % (142) vastanutest. Metsaomanikest 11 % saavad infot tuttavatelt isikutelt (96) ja konsulentidelt (93). Sotsiaalmeedia kaudu teabe hankimise on märkinud 10 % (83) vastajatest. Perekondlikus võrgustikus olevatelt metsandusega seotud isikutelt saab teavet 8 % (72) vastanutest. Erametsakeskuse jagatava õppelehe Sinu Mets kaudu saab teavet 7 % (61) metsaomanikest. Erinevad metsaühistute kodulehed on teabe allikateks 3 % (27) metsaomanikele. Vastajatest 2 % saab teavet ettevõtete kodulehtede (19) ja metsaühistu personali (14) kaudu. Töökohaga ja metsandusliku haridusega seonduvalt saab infot 1 % (7) vastanutest. Vabas vormis vastasid 1 % (5) metsaomanikest, et nad ei saa infot ühestki allikast. Vabas tekstis kirjutatud, kuid etteantud vastusevariantide alla mittekategoriseerivad vastused on muutmata kujul järgmised: „mida vaja, seda uurin, kust võimalik ja mõistlik“, „metsast“, „internet“, „PRIA uudiskiri“, „vallast“, „oma nägemist mööda“ (joonis 3.1).

3.2. Teadlikkus tugisüsteemi osadest

Metsaomanikelt uuriti nende teadlikkust tugisüsteemi osadest, mis olid vastusevariantidena järgmised: SA Erametsakeskus, konsulent, Eesti Erametsaliit, metsaühistud, Keskühistu Eramets, Eesti Puidumüügikeskus ja lahter („muu“) vabas vormis vastuse andmiseks. Vastuseid laekus kokku 770, keskmiselt 2,2 metsaomaniku kohta ja vabas vormis teksti kirjutati 6 korral. Kokkuvõtte küsimuse tulemustest on kujutatud joonisel 3.2.

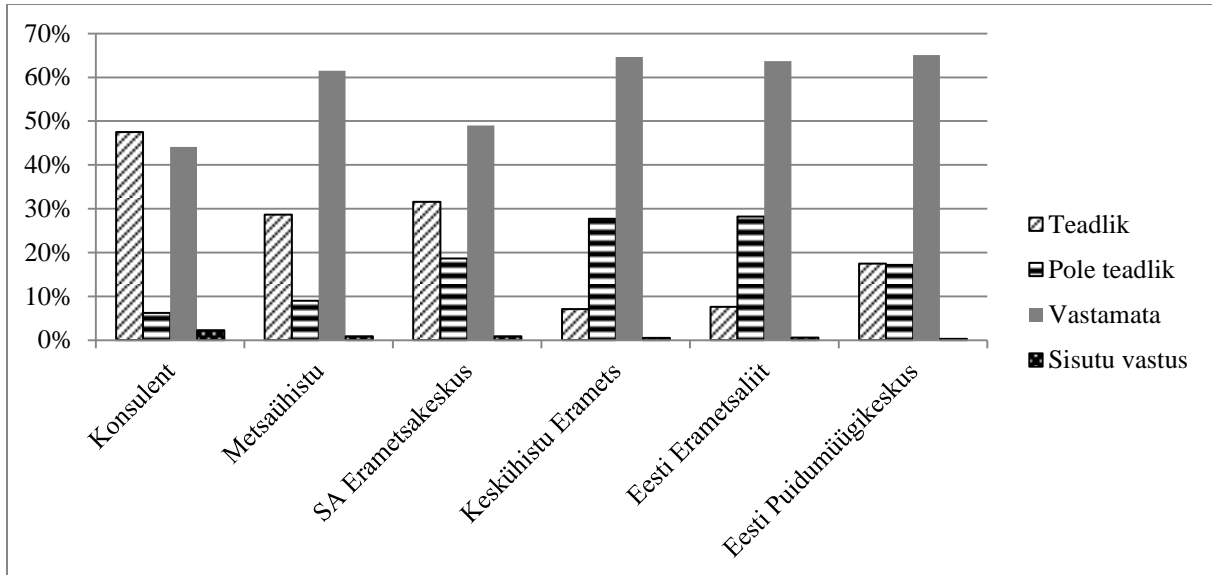
Joonis 3.2. Protsentuaalne jaotus erametsaomanike teadlikkusest tugisüsteemi osade kohta.

Metsäühistusse mittekuuluvatest erametsaomanikest on 41 % (314) teadlikud SA Erametsakeskusest. Konsulendi olemasolust on teadlikud 22 % (167) metsaomanikest. Võrdselt 16 % teavad tugisüsteemi osasid Eesti Erametsaliitu (125) ja metsäühistuid (122). Metsaomanikest 3 % (25) on teadlikud tulundusühistust Keskühistu Eramets. Eesti Puidumüügikeskusest on teadlikud 1 % (11) vastanutest ja samuti 1 % (6) andsid vastuse vabas vormis tekstina, mis on muutmata kujul järgmised: „ei olegi teadlik“, „ei ühestki“, „ei osale kuskil“, „ei osale kuskil“, „ei kuulu“, „ei kusagilt“ (joonis 3.2).

3.3. Arvamused tugisüsteemi osade kohta

Metsaomanikelt küsiti arvamust tugisüsteemi osadest. Arvamust sai avaldada järgmiste tugisüsteemi osade kohta: konsulent, metsäühistu, SA Erametsakeskus, Keskühistu Eramets, Eesti Erametsaliit, Eesti Puidumüügikeskus. Vastuseid laekus kokku 913, keskmiselt 2,6 vastust metsaomaniku kohta. Vabas vormis kirjutatud vastused kategoriseeriti vastavalt nende sisudele kolme kategooriasse: „teadlik“, „pole teadlik“ ja „sisutu vastus“, ülejäänud laekumata vastused liigitusid kategooriasse „vastamata“. Jaotamisel lähtuti tugisüsteemi osade

tegevuste kirjeldustest (vastavate põhikirjade ja „konsulent“ puhul EMK kodulehel oleva teabe alusel). Kokkuvõtte arvamustest on kujutatud joonisel 3.3.

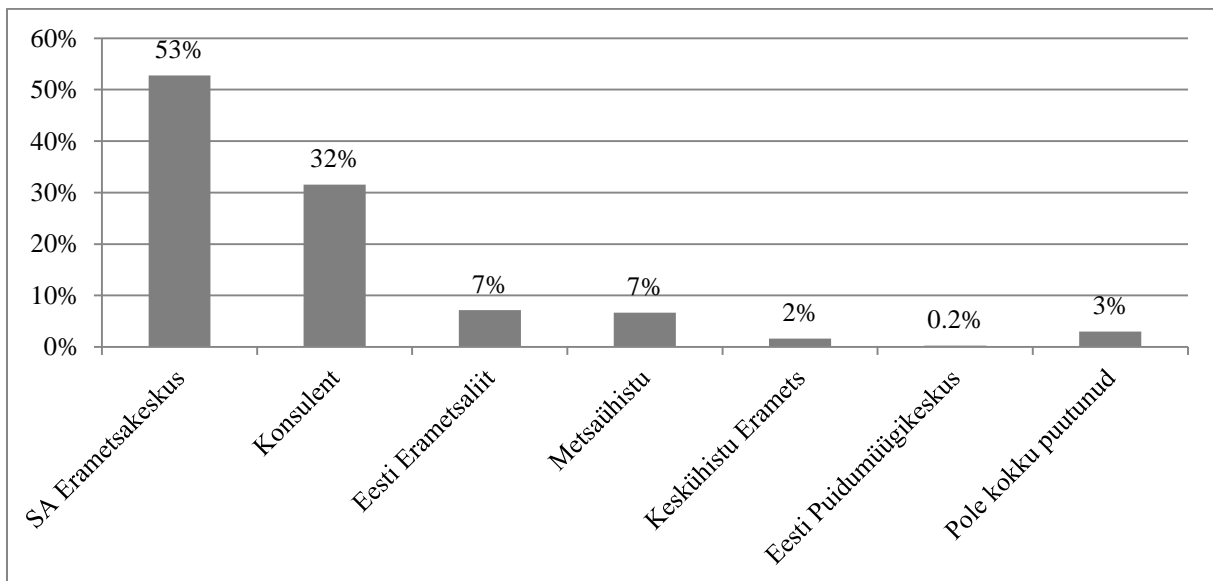
Joonis 3.3. Metsaomanike arvamused tugisüsteemi osade kohta.

Konsulendi eesmärgist erametsanduse tugisüsteemis on teadlik 47 % vastanutest ning 6 % metsaomanikest ei osanud täpselt antud tugisüsteemi osa kirjeldada. Konsulendi kohta jättis arvamuse avaldamata 44 % metsaomanikest ja 2 % andsid sisutu vastuse. Metsäühistute tegevustest on teadlik 29 % metsaomanikest ning õiget kirjeldust metsäühistutest ei andnud 9 % vastanutest. Metsäühistutest jättis arvamuse avaldamata 62 % inimestest ning 1 % vastanutest andsid sisutu vastuse. SA Erametsakeskuse tegevustest on informeeritud 32 % ja tegevustega pole kursis 19 % metsaomanikest. SA Erametsakeskuse kohta ei avaldanud arvamust 49 % ja sisutu vastuse andsid 1 % vastanutest. Keskühistu Erametsa põhikirjalistest tegevustest on teadlik 7 % metsaomanikest ja ei ole teadlik 28 % vastanutest. Keskühistu Erametsa kohta jättis vastamata 65 % inimestest ja sisutu arvamuse avaldasid 1 % metsaomanikest. Eesti Erametsaliidu tegevustest on teadlik 8 % vastanutest ja teadlikkus puudub 28 % metsaomanikest. Eesti Erametsaliidu kohta jättis vastamata 64 % metsaomanikest ja 1 % vastanutest andsid sisutu vastuse. Eesti Puidumüügikeskuse tegevustega on kursis 17 % metsaomanikest ja teadlikkus puudub 17 % vastanutest. Eesti

Puidumüügikeskuse kohta ei avaldanud arvamust 65 % metsaomanikest ja sisutuid vastuseid ei laekunud (joonis 3.3).

3.4. Kokkupuude tugisüsteemi osadega

Metsaomanikelt uuriti, milliste tugisüsteemi osadega nad on vahetult kokku puutunud. Vastuseid laekus kokku 447 (iga metsaomanik sai märkida mitu vastust) ja vabas vormis vastati 19 korral. Osad vaba vormi vastused kategoriseeriti etteantud vastusevariantide alla, ülejäänud vastustest moodustati uus jaotis pealkirjaga „pole kokku puutunud“. Erametsaomanike kokkupuudet tugisüsteemi osadega kirjeldab joonis 3.4.

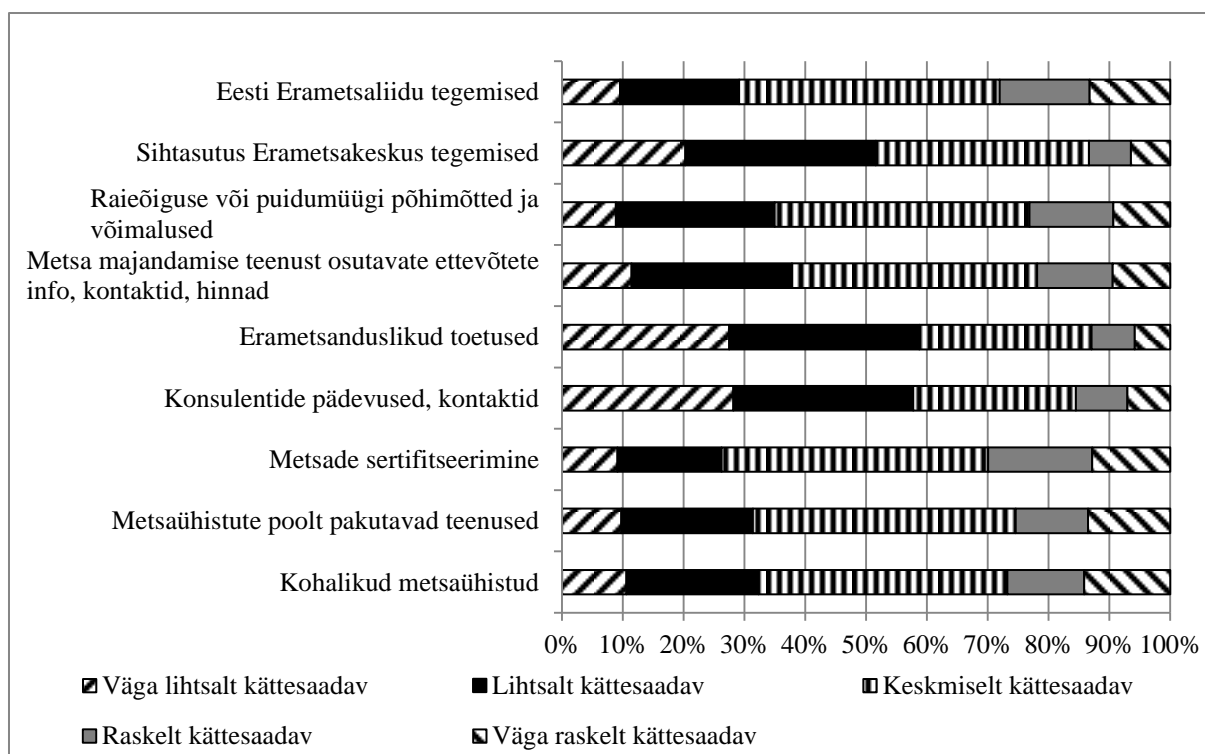
Joonis 3.4. Erametsaomanike kokkupuude tugisüsteemi osadega.

SA Erametsakeskusega on varasemalt kokku puutunud 53 % metsaühistusse mittekuuluvatest erametsaomanikest. Tugisüsteemi osaga konsulent on kokku puutunud 32 % vastanutest. Võrdselt 7 % on vastajad varasemalt kokku puutunud Eesti Erametsaliiduga ja metsaühistutega. Vastajatest 2 % on kontaktis olnud tugisüsteemi osaga Keskühistu Eramets.

Eesti Puidumüügikeskusega on kokku puutunud 0,2 % (üks erametsaomanik) küsimusele vastajatest. Ühegi tugisüsteemi osaga pole kontaktis olnud 3 % metsäühistusse mittekuuluvatest erametsaomanikest. Vabas vormis antud vastused on muutmata kujul järgmised: „mitte ühegiga neist“, „ei ühegagi“, „ei puutunud“, „ei ole otseselt mitte ühegiga“, „Natura metsatoetus“, „ei npuutuned“, „ei npuutuned“, „Natura 2000“, „Viljandimaa Metsaliit“, „ei ühegagi“, „olen käinud paaril õppepäeval. korraldajat ei mäleta“, „ei olegi“, „PRIA“, „pole vajadust olnud“, „PRIA“, „ei kellegagi“, „Ei olegi“, „ei ole“, „Minu metsas on väike konnakotka pesa, sellepärast ei ole võimalik kasutada kellegi abi.“ (joonis 3.4).

3.5. Hinnang teabe kättesaadavusele

Erametsaomanikel paluti hinnata teabe kättesaadavust tugisüsteemi osade kohta. Metsaomanikud said hindamisel valida väärtusi vahemikus 1 kuni 5, kus 1 tähistab info väga rasket kättesaadavust, 2 info rasket kättesaadavust, 3 info keskmist kättesaadavust, 4 info lihtsat kättesaadavust ja 5 info väga lihtsat kättesaadavust. Vastajad said hinnata järgmisi tugisüsteemiga seonduvaid infoosid: Eesti Erametsaliidu tegemised; Sihtasutus Erametsakeskus tegemised; raieõiguse või puidumüügi põhimõtted ja võimalused; metsa majandamise teenust osutavate ettevõtete info, kontaktid, hinnad; erametsanduslikud toetused; konsulentide pädevused, kontaktid; metsade sertifitseerimine; metsäühistute poolt pakutavad teenused; kohalikud metsäühistud. Iga vastusevariandi kohta laekus hinnanguid keskmiselt 204 ning vastamata jäeti keskmiselt 153 korda. Metsäühistusse mittekuuluvate erametsaomanike hinnanguid tugisüsteemiga seonduva teabe kättesaadavuse kohta kirjeldab joonis 3.5.

Joonis 3.5. Protsentuaalne jaotus erametsaomanike hinnangutest tugisüsteemiga seonduva teabe kättesaadavuse kohta.

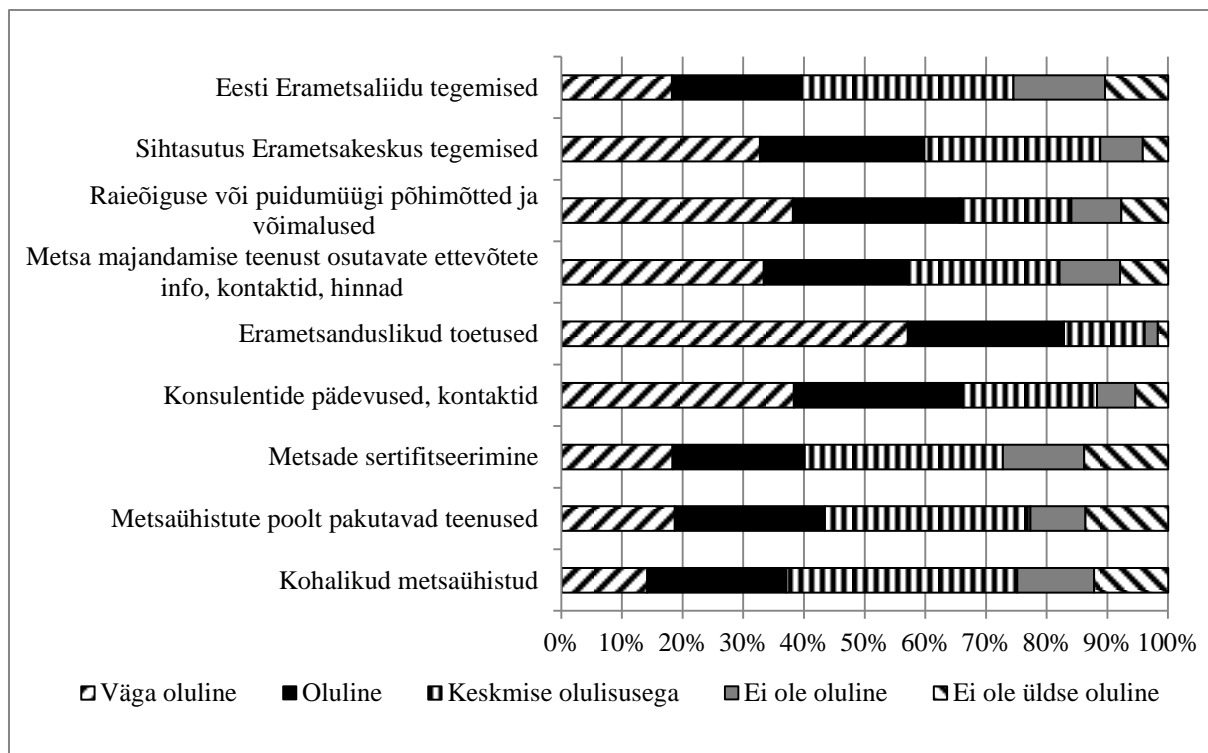
Jooniselt 3.5 on näha, et erametsaomanikud hindasid info kättesaadavust Eesti Erametsaliidu tegemiste kohta järgnevalt: väga lihtsalt kättesaadav 10 %, lihtsalt kättesaadav 20 %, keskmiselt kättesaadav 43 %, raskelt kättesaadav 15 % ja väga raskelt kättesaadav 13 %. SA Erametsakeskus tegemistega seonduva info kättesaadavust hinnati järgmiselt: väga lihtsalt kättesaadav 20 %, lihtsalt kättesaadav 31 %, keskmiselt kättesaadav 35 %, raskelt kättesaadav 7 % ja väga raskelt kättesaadav 6 %. Erametsaomanikud hindasid infot raieõiguse või puidumüügi põhimõtete ja võimaluste kohta järgnevalt: väga lihtsalt kättesaadav 9 %, lihtsalt kättesaadav 26 %, keskmiselt kättesaadav 42 %, raskelt kättesaadav 14 % ja väga raskelt kättesaadav 9 %. Metsa majandamise teenust osutavate ettevõtete teabe kättesaadavust hindasid erametsaomanikud järgmiselt: väga lihtsalt kättesaadav 11 %, lihtsalt kättesaadav 26 %, keskmiselt kättesaadav 40 %, raskelt kättesaadav 12 % ja väga raskelt kättesaadav 9 %. Info kättesaadavust erametsanduslike toetuste kohta hindasid erametsaomanikud järgmiselt: väga lihtsalt kättesaadav 28 %, lihtsalt kättesaadav 31 %, keskmiselt kättesaadav 28 %, raskelt kättesaadav 7 % ja väga raskelt kättesaadav 6 %. Konsulentide kontaktide kättesaadavust hindasid erametsaomanikud järgmiselt: väga lihtsalt kättesaadav 28 %, lihtsalt kättesaadav 30

%, keskmiselt kättesaadav 27 %, raskelt kättesaadav 8 % ja väga raskelt kättesaadav 7 %. Info kättesaadavust metsade sertifitseerimise kohta hindasid vastajad järgmiselt: väga lihtsalt kättesaadav 9 %, lihtsalt kättesaadav 17 %, keskmiselt kättesaadav 44 %, raskelt kättesaadav 17 % ja väga raskelt kättesaadav 13 %. Info kättesaadavust metsaühistute poolt pakutavate teenuste kohta hindasid erametsaomanikud järgmiselt: väga lihtsalt kättesaadav 10 %, lihtsalt kättesaadav 22 %, keskmiselt kättesaadav 43 %, raskelt kättesaadav 12 % ja väga raskelt kättesaadav 14 %. Erametsaomanikud hindasid info kättesaadavust kohalike metsaühistute kohta järgmiselt: väga lihtsalt kättesaadav 11 %, lihtsalt kättesaadav 22 %, keskmiselt kättesaadav 41 %, raskelt kättesaadav 13 % ja väga raskelt kättesaadav 14 % (joonis 3.5).

3.6. Hinnang teabe olulisusele

Metsaühistusse mittekuuluvatelt erametsaomanikelt uuriti nende hinnangut tugisüsteemiga seonduva teabe olulisuse kohta. Hindamisel oli võimalik valida väärtusi vahemikus 1 kuni 5, kus 1 tähistab info ülimat mitteolulisust, 2 info mitteolulisust, 3 info keskmist olulisust, 4 info olulisust ja 5 info ülimat olulisust. Vastajad said hinnata tugisüsteemi infoosaid, mis on välja toodud lõputöö eelmises alajaotises 3.5 pealkirjaga „teabe kättesaadavus“. Iga küsimuse kohta laekus sisukaid vastuseid keskmiselt 208 ja vastamata jäeti 149 korral. Vastajate hinnanguid tugisüsteemi infoosade olulisuse kohta iseloomustab joonis 3.6.

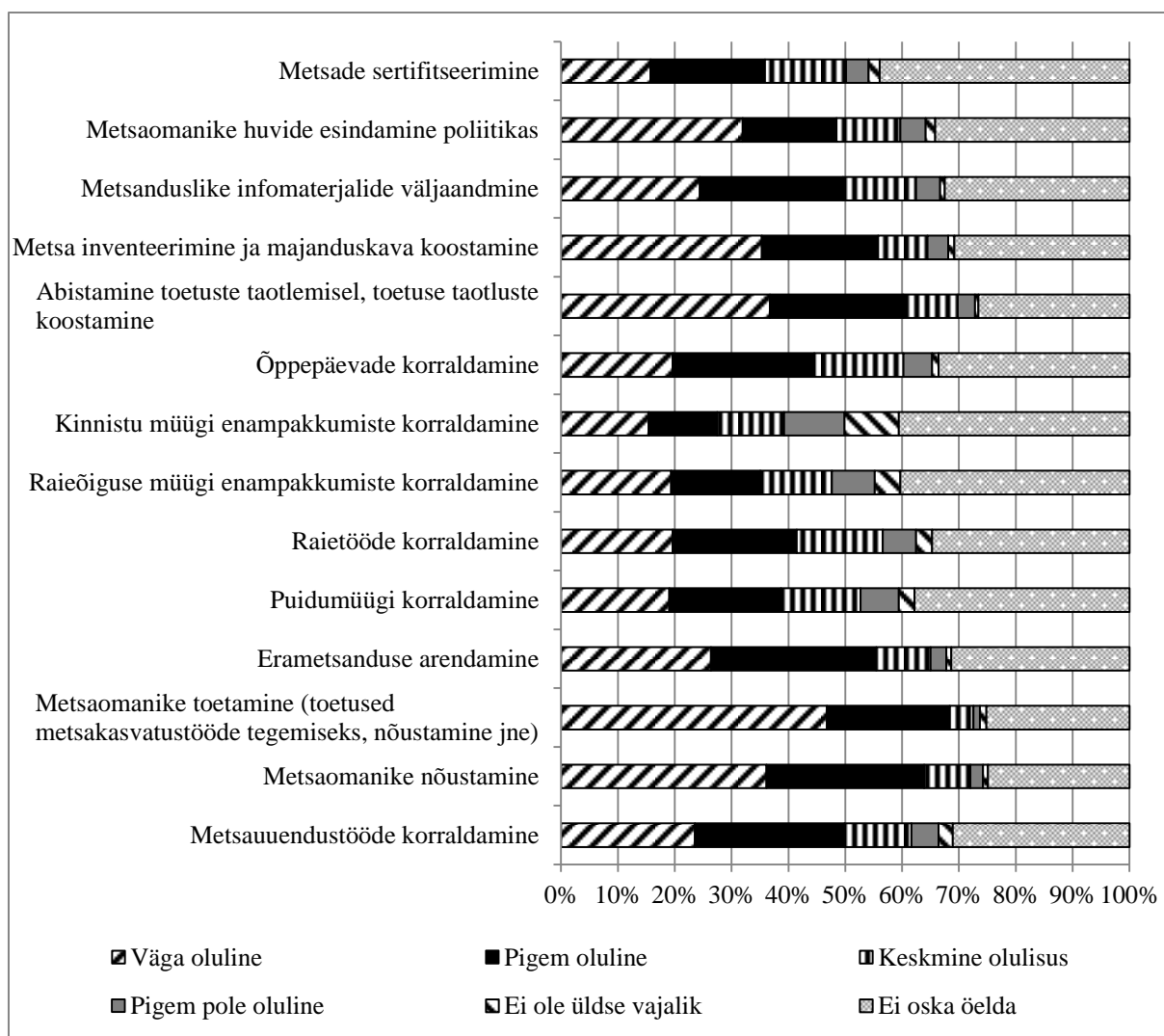
Joonis 3.6. Protsentuaalne jaotus erametsaomanike hinnangutest tugisüsteemiga seonduva teabe olulisuse kohta.

Eesti Erametsaliidu tegemiste olulisust hindasid erametsaomanikud järgmiselt: väga oluline 18 %, oluline 21 %, keskmise olulisusega 35 %, ei ole oluline 15 % ja ei ole üldse oluline 10 %. SA Erametsakeskuse tegemiste olulisust hindasid vastajad järgmiselt: väga oluline 33 %, oluline 27 %, keskmise olulisusega 29 %, ei ole oluline 7 % ja ei ole üldse oluline 4 %. Raieõiguse või puidumüügi põhimõtete ja võimalustega seonduva teabe olulisust hindasid vastajad järgmiselt: väga oluline 38 %, oluline 28 %, keskmise olulisusega 18 %, ei ole oluline 8 % ja ei ole üldse oluline 8 %. Metsa majandamise teenust osutavate ettevõtetega seonduva teabe olulisust hinnati järgmiselt: väga oluline 33 %, oluline 24 %, keskmise olulisusega 25 %, ei ole oluline 10 % ja ei ole üldse oluline 8 %. Teavet erametsanduslike toetuste kohta hinnati järgmiselt: väga oluline 57 %, oluline 26 %, keskmise olulisusega 13 %, ei ole oluline 2 % ja ei ole üldse oluline 2 %. Konsulentide pädevuste ja kontaktide teabe olulisust hinnati järgmiselt: väga oluline 38 %, oluline 28 %, keskmise olulisusega 22 %, ei ole oluline 6 % ja ei ole üldse oluline 5 %. Metsade sertifitseerimisega seonduva teabe olulisust hindasid erametsaomanikud järgmiselt: väga oluline 18 %, oluline 22 %, keskmise olulisusega 33 %, ei ole oluline 13 % ja ei ole üldse oluline 14 %. Metsaühistute poolt

pakutavate teenuste olulisust hinnati järgmiselt: väga oluline 19 %, oluline 25 %, keskmise olulisusega 34 %, ei ole oluline 9 % ja ei ole üldse oluline 14 %. Kohalike metsaühistutega seonduva teabe olulisust hinnati järgmiselt: väga oluline 14 %, oluline 23 %, keskmise olulisusega 38 %, ei ole oluline 13 % ja ei ole üldse oluline 12 % (joonis 3.6).

3.7. Hinnang teenuse olulisusele

Metsaomanikelt uuriti nende hinnangut tugisüsteemi teenuste olulisusele. Vastajad said hindamisel valida väärtusi vahemikus 1 kuni 5, kus 1 tähistab teenuse ülimat mitteolulisust, 2 teenuse mitteolulisust, 3 teenuse keskmist olulisust, 4 teenuse olulisust ja 5 teenuse ülimat olulisust ning lisaks oli võimalus vastata „ei oska öelda“. Vastajad said hinnata järgmisi tugisüsteemiga seonduvaid teenuseid: metsade sertifitseerimine; metsaomanike huvide esindamine poliitikas; metsanduslike infomaterjalide väljaandmine; metsa inventeerimine ja majanduskava koostamine; abistamine toetuste taotlemisel, toetuste taotluste koostamine; õppepäevade korraldamine; kinnistu müügi enampakkumiste korraldamine; raieõiguse müügi enampakkumiste korraldamine; raie tööde korraldamine; puidumüügi korraldamine; erametsanduse arendamine; metsaomanike toetamine (toetused metsakasvatustööde tegemiseks, nõustamine jne); metsaomanike nõustamine; metsauuendustööde korraldamine. Teenuseid hinnati väärtustega 1 kuni 5 keskmiselt 238 korral ja vastus „ei oska öelda“ anti keskmiselt 119 korda. Metsaomanike hinnanguid teenuste olulisustele kirjeldab joonis 3.7.

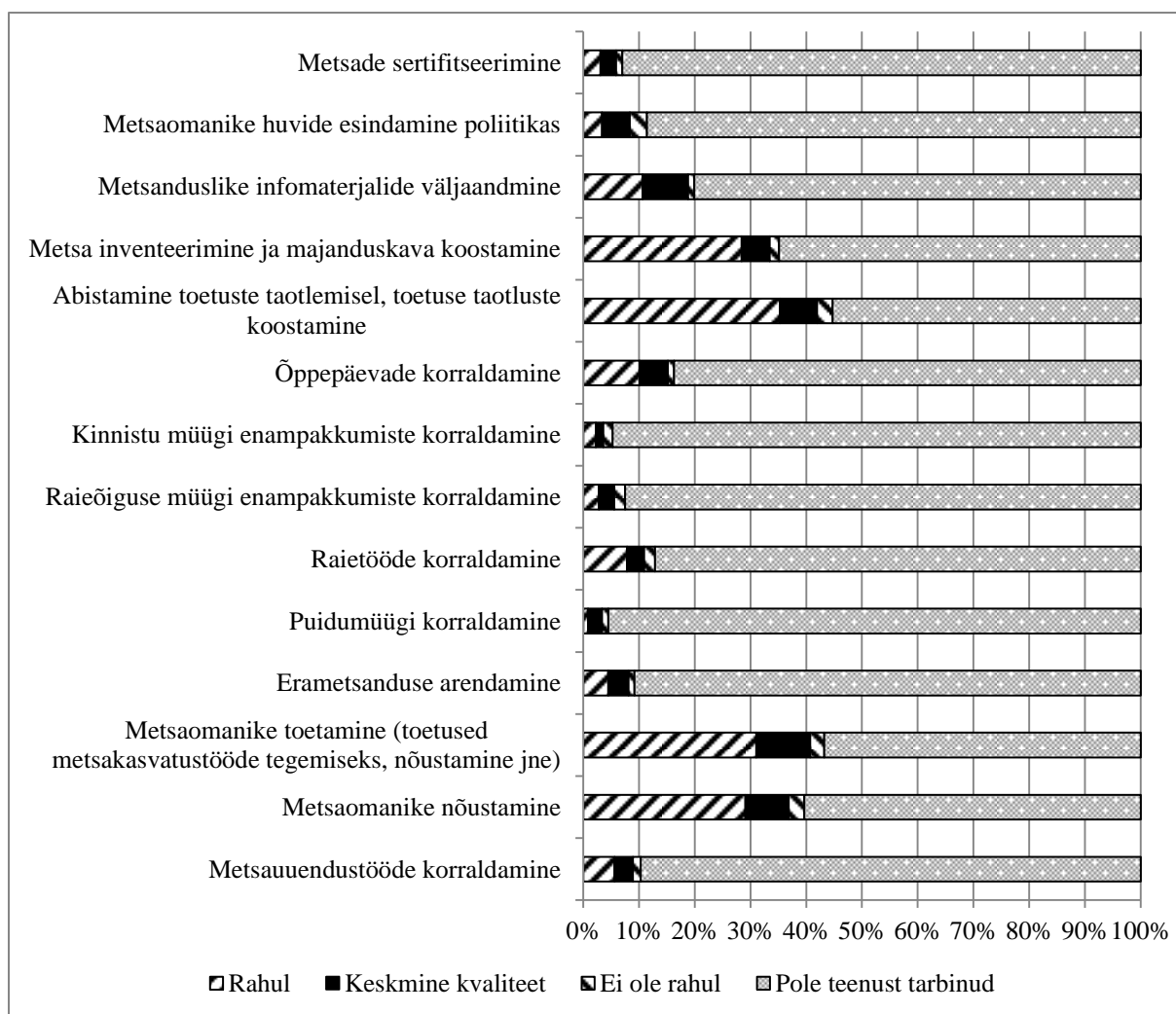
Joonis 3.7. Protsentuaalne jaotus erametsaomanike hinnangutest tugisüsteemiga seonduvate teenuste olulisuse kohta.

Jooniselt 3.7 on näha, et metsade sertifitseerimise teenust peab oluliseks (teenust hinnati väärtustega 4 ja 5) 36 % metsaomanikest ning 6 % pidasid teenust mitteoluliseks (teenust hinnati väärtustega 1 ja 2). Metsaomanike huvide esindamist poliitikas ning metsanduslike infomaterjalide väljaandmist peab oluliseks võrdselt 49 % vastanutest ning metsaomanikest vastavalt 6 % ja 5 % hindasid nimetatud kahte teenust ebaoluliseks. Metsa inventeerimist ja majanduskava koostamist hindas oluliseks 55 % metsaomanikest ja 5 % hindas teenust ebaoluliseks. Toetustega seonduvaid abistavaid tegevusi peab oluliseks 61 % ja mitteoluliseks 4 % metsaomanikest. Õppepäevade korraldamist hindas oluliseks 45 % ja mitteoluliseks 6 % metsaomanikest. Kinnistu ja raieõiguse müügi enampakkumiste korraldamist peab oluliseks

vastavalt 27 % ja 35 % vastanutest ning teenuseid hindas ebaoluliseks vastavalt 21 % ja 12 % vastanutest. Raietööde korraldamist ja puidumüügi korraldamist hindas oluliseks vastavalt 42 % ja 39 % metsaomanikest ning teenuseid hindas mitteoluliseks vastavalt 9 % ja 10 % metsaomanikest. Erametsanduse arendamist peab oluliseks 55 % vastanutest ja arendamist hindas ebaolulisena 4 % vastanutest. Metsaomanike toetamise teenust peab oluliseks 69 % metsaomanikest ja 2 % hindas teenust mitteolulisena. Metsaomanike nõustamist hindas olulisena 64 % vastanutest ja 3 % hindas nõustamise teenust mitteolulisena. Metsauuendustööde korraldamist hindas olulisena 50 % metsaomanikest ja 8 % peab teenust mitteoluliseks.

3.8. Rahulolu teenusega

Metsaomanikelt uuriti nende rahulolu tugisüsteemi teenustega, selleks said nad hinnata teenuste kvaliteeti väärtustega 1 kuni 5, kus 1 tähistab teenuse väga halba kvaliteeti, 2 teenuse halba kvaliteeti, 3 teenuse keskmist kvaliteeti, 4 teenuse head kvaliteeti ja 5 teenuse väga head kvaliteeti ning lisaks oli võimalus vastata „ei ole teenust tarbinud“. Metsaomanikud said vastavalt oma rahulolule hinnata tugisüsteemi teenuseid, mis on välja toodud lõputöö eelmises alajaotises 3.7 pealkirjaga „hinnang teenuse olulisusele“. Teenuste kvaliteeti hinnati väärtustega 1 kuni 5 keskmiselt 69 korral ja teenuseid pole tarbitud keskmiselt 289 korral. Metsaomanike rahulolu teenustega kirjeldab joonis 3.8, kus hinnangud väärtustega 4 ja 5 on koondatud kategooriasse „rahul“ ning 1 ja 2 on koondatud kategooriasse „ei ole rahul“.

Joonis 3.8. Protsentuaalne jaotus erametsaomanike hinnangutest tugisüsteemiga seonduvate teenuste kvaliteedi kohta.

Jooniselt 3.8 on näha, et metsade sertifitseerimise teenuse kvaliteedi hindasid heaks 3 % vastanutest, teenust peab halvaks 1 % ja teenust pole tarbinud 93 %. Metsaomanike huvide esindamisega poliitikas on rahul 3 % metsaomanikest, rahul pole 3 % ning teenust pole tarbinud 89 % metsaomanikest. Metsanduslike infomaterjalide väljaandmisega on rahul 11 % vastanutest, rahul pole 1 % ja teenust pole tarbinud 80 % vastanutest. Metsa inventeerimise ja majanduskava koostamise teenuse hindas heaks 29 % metsaomanikest, teenust peab halvaks 2 % ning 65 % metsaomanikest pole teenust tarbinud. Toetuste taotlemisel pakutava abiga on rahul 36 % vastanutest, rahul pole 3 % ja teenust pole tarbinud 56 % vastanutest. Õppepäevade korraldamise kvaliteedi hindasid heaks 10 % metsaomanikest, halvaks 1 % ja teenust ei ole tarbinud 84 % metsaomanikest. Kinnistu müügi enampakkumise korraldamisega

on rahul 2 % vastanutest, pole rahul 2 % ja teenust ei ole tarbinud 96 % vastanutest. Raieõiguse müügi enampakkumise korraldamisega on rahul 3 % vastanutest, pole rahul 2 % ning teenust pole tarbinud 94 % vastanutest. Raietööde korraldamise kvaliteedi hindamisel leidis 8 % metsaomanikest, et teenus on hea, 2 % pidas teenust halvaks ja 87 % pole teenust tarbinud. Puidumüügi korraldamise kvaliteeti hindas heaks 1 % metsaomanikest, halvaks 1 % ja teenust pole tarbinud 96 % metsaomanikest. Erametsanduse arendamisega on rahul 4 % vastanutest, pole rahul 1 % ja teenust pole tarbinud 91 % vastanutest. Metsaomanike toetamise teenuse kvaliteeti hindas heaks 31 % metsaomanikest, halvaks 3 % ja teenust pole tarbinud 57 % metsaomanikest. Metsaomanike nõustamisega on rahul 29 % vastanutest, pole rahul 3 % ja teenust pole tarbinud 61 % vastanutest. Metsauuendustööde korraldamisega on rahul 6 % metsaomanikest, pole rahul 1 % ja teenust ei ole tarbinud 90 % metsaomanikest.

3.9. Tugisüsteemi puudused

Erametsaomanikel oli võimalik avaldada arvamust erametsanduse tugisüsteemi puuduste kohta, seejuures said metsaomanikud anda vastuseid vabas vormis teksti kujul. Kokku laekus 152 arvamust, millest sisukaid vastuseid oli 82 ning 70 sisaldasid vastuseid stiilis „ei oska öelda“ või „pole teadlik“. Vastamata jättis 205 erametsaomanikku.

Vastajatest 17 tõid tugisüsteemi puudustest esile halva infokorralduse. Metsaomanike sõnul on nad puudulikult informeeritud ning teave on neile raskesti kättesaadav. Soovitakse rohkem teavet erinevate toetuste ja üldiselt metsa majandamise kohta. Kaks vastajat tõid esile asjaolu, et teabe hankimisel pole metsaomanik teadlik info leidmise allikatest. Infokorralduse parandamiseks soovitasid kaks vastajat koondada metsaomanikule vajalik info ühte kohta ning lisaks üks neist soovitas põhiliste metsanduslike mõistete lahti seletamist.

Kaks vastajat arvasid, et ühistusse kuulumine peaks olema vabatahtlik, sest metsandusliku haridusega metsaomanikud tulevad ise toime ning metsaühistusse kuulumine võib omaniku võimalusi piirata.

Üks metsaomanik nimetas tugisüsteemi puudusena selle ühekülguse: „*Pisut ühekülgne, puidutoomiskeskse metsamajandamise õpetamine. Ehk leiaks alternatiive (puidule) metsa väärtuste turustamisele ning neid alternatiive rohkem propageerida.*“

Riiklike maksudega seonduvalt pakkus üks metsaomanik, et metsa (-materjali) müük peaks olema väiksema protsendiga või maksuvaba ning teine metsaomanik tegi ettepaneku vabastada looduskaitsete piirangute talumise toetused tulumaksust.

Kaheksa metsaomaniku metsad on kaitse all, mistõttu nad puutuvad tugisüsteemiga vähe kokku ja ei oska puudusi esile tuua. Üks metsaomanik lisas, et raiutud metsade uuendamine erametsades on tagasihoidlik.

Kümne vastaja sõnul on nad erametsanduse tugisüsteemiga rahul ning puudusi nad esile ei toonud. Üks neist arvas, et tegelema peaks avalikkuse informeerimisega vältimaks erinevate ühingute rünnakuid metsakasutuse vastu.

3.10. Tugisüsteemi olulised teenused

Erametsaomanikelt uuriti, millised on nende hinnangul erametsanduse tugisüsteemi olulised teenused või tooted, mida erametsaomanik vajab. Kokku laekus 172 arvamust, millest sisukaid vastuseid oli 139 ning 33 sisaldasid vastuseid stiilis „ei oska öelda“ või „ei tea“. Vastamata jättis 185 erametsaomanikku.

Metsaomanikest 50 peavad oluliseks tugisüsteemi teenuseks üldist teadlikkuse tõstmist läbi metsandusliku või muu asjakohase teabe jagamise. Üks vastaja pidas tähtsaks algajale metsaomanikule õige info ja võrgustiku kättenäitamise. Teine vastaja soovitas luua lihtsalt kättesaadava manuaali, kus oleks info metsamajanduslike tööde kohta ning samas ka erinevate etappidega seonduvad kontaktid. Ühel metsaomanikul oli teadmatus kaitsealuse metsa majandamise teemal: „*Kui on tegemist kaitse all oleva metsaga, siis ikkagi kuidas seal tegutseda ja metsa korrastada.*“

Vastajatest 19 peavad oluliseks metsade uuendamist, selle toetust ning istutusmaterjali kättesaadavust. Üks metsaomanik tõi esile vajalikkuse harida inimesi metsade uuendamise

teemal. Teine vastaja pakkus, et metsade uuendamise mahtusid tuleks suurendada majanduslike vahenditega. Lisaks arvati, et erametsades ei jätku piisavalt istutusmaterjali.

Metsaomanikest 15 peavad tähtsaks tugisüsteemi teenuseks metsamajanduslike tööde korraldamise, metsa ülestöötajate kontaktide pakkumise, abi puidu müügil ning seejuures abi õiglase või parima hinna leidmisel. Üks metsaomanik pakkus, et tugisüsteem võiks vahendada ja pakkuda õiglaseid raie töödega tegelevate ettevõtete kontakte. Ühel juhul peeti oluliseks teenuseks raieõiguse võõrandamise enampakkumiste vahendamine. Olulise teenusena toodi välja metsade majandamise kompleksteenuse pakkumist.

Üheksa metsaomanikku nimetasid tugisüsteemi olulise teenusena metsamajandusliku kava olemasolu. Ühe metsaomaniku arvamusel on kava oluline keskkonnakaitselisel tasandil: „*Metsakorralduskava, mis aitab metsa majandada keskkonnasäästlikult (tagab liigirikkuse säilimise või taastumise)*“. Teise vastaja jaoks on tähtis metsamajanduskava pikaajaline kehtivusaeg ning selle koostamise madal tasu.

Viis metsaomanikku peavad tähtsaks usaldust tugisüsteemi vastu ja tugisüsteemi läbipaistvust. Viiest metsaomanikust üks arvustas konsulente: „*Nõustajad, olgu nad tasulised või ilma, piirduvad minimaalsete vihjetega. Kindlustunnet, mida eriala inimeselt tahaks kuulda, pole*“.

Kaks vastajat peavad oluliseks teenuseks kaitset pealetükkivate metsa raieõiguste ostu-müügiga tegelevate ettevõtete eest. Järgnevalt võib lugeda ühe vastaja arvamust: „*Kaitset nn. 'äritsejate' eest. Meeletu vahendajate armee, kes teenivad ebamõistlikult suuri kasumeid tänu omanike teadmatusetele ja mahtude väiksusele*“.

Kaks metsaomanikku peavad oluliseks tugisüsteemi teenuseks ülevaateid puiduhindade kohta.

Metsaomanike jaoks on tähtis kaitsealuste metsade toetuse olemasolu: „*Jätkata NATURA toetustega, kiirendada looduskaitsealuste maade väljaostmist riigi poolt*“. Samuti soovitakse Natura 2000 aladel omaniku õiguste taastamist, seejuures toodi välja, et sellistel aladel on kinnistu omanikul minimaalne otsustusõigus.

Üks metsaomanik nimetas olulise teenusena kõrgepingeliinide aluste maade kompenseerimise.

Peeti oluliseks ka säilikpuid puudutavat seadusandlust: „*Tuleks muuta seadusandlust raielangile säilikpuude jätmise osas*“.

Üks vastaja pidas oluliseks maksustamisega seonduva. Soovitati metsamaterjali müüki maksustada madalama maksumääraga või teatud osa tulumaksuvabaks muuta soodustamaks erametsaomanike metsade majandamist.

Mitmed metsaomanikud, kes ei osanud olulisi tugisüsteemi teenuseid nimetada, töid teadmatuse põhjuseks vähese metsa või kaitsealuse maa omamise.

Kuus metsaomanikku on tugisüsteemi teenustega rahul ja ei toonud ühtegi olulist teenust esile. Üks vastaja oli rahul metsa uuendamise toetusega. Teise vastaja sõnul saab ta hakkama ilma täiendavate teenuste või toodeteta. Rahul olnutest üks avaldas tänu oma konsulendile, kelle kaudu saab ta vajalikku teavet.

4. ARUTELU

Uurides tagasisideküsimustiku vastuseid selgus, et metsaühistusse mittekuuluvad erametsaomanikud on tugisüsteemi osadest kursis eelkõige SA Erametsakeskusega ja konsulendiga ning vähem tuntakse Eesti Erametsaliitu, Keskühistu Erametsa ja Eesti Puidumüügikeskust. Tugev side SA Erametsakeskusega tuleneb nii metsaomanike suurest vahetust kokkupuutest EMK-ga (53 % vastanutest on EMK-ga kokku puutunud), teabe hankimisest erametsaportaalist (27 % vastanutest hangib infot nimetatud allikast), metsaomanike teadlikkusest EMK-st (41 % vastanutest teab EMK-st), aga ka metsaomanike heast informeeritusest EMK tegevusaladest (32 % vastanutest teab, millega EMK tegeleb). Konsulendi puhul on vastavad näitajad 32 % (on kokku puutunud), 11 % (saab konsulendilt teavet), 22 % (on konsulendist teadlik) ja 47 % (teab konsulendi eesmärgid). Metsaühistusse mittekuuluvad metsaomanikud on kõige vähem teadlikud nendest tugisüsteemi osadest (EEML, KÜ Eramets, EPMK), mille sihtgrupp pole otseselt metsaomanikud vaid metsaühistud.

Metsaomanike head sidet EMK-ga ja konsulentidega väljendavad ka hinnangud antud tugisüsteemi osade olulisuste ja kättesaadavuste kohta, kus 60 % vastanutest pidas EMK-ga seonduvat teavet oluliseks ja 51 % vastanute hinnangul on teave lihtsalt kättesaadav ning konsulendi puhul on vastavad näitajad 66 % (peab teavet oluliseks) ja 58 % (peab teavet lihtsalt kättesaadavaks). Kõige olulisemaks hinnati teavet erametsanduslike toetuste kohta (83 % peab oluliseks), millega seonduv info on samuti kõige paremini kättesaadav (59 % vastanutest märkis lihtsalt kättesaadavaks). Oluliseks peetakse veel infot raieõiguse müügi kohta (66 % peab oluliseks), kuid sellega seonduv info on seni mainitud teabeosadest kõige vähem kättesaadav (35 % märkis lihtsalt kättesaadavaks). Teabe osadest peavad metsaomanikud kõige ebaolulisemaks infot metsade sertifitseerimise (27 % peavad ebaoluliseks), EEML ja kohalike metsaühistute kohta (vastanutest 25 % hindasid viimaseid nimetatuid ebaoluliseks). Ebaoluliseks märgitud teabeosad on ka kõige raskemini kättesaadavad (infot hinnati raskelt kättesaadavana järgmiselt: metsade sertifitseerimine 30 %, EEML 28 % ja kohalikud metsaühistud 27 %).

Metsaomanikud peavad tugisüsteemi teenustest oluliseks metsaomanike toetamist (69 % peavad oluliseks), nõustamist (64 % peavad oluliseks) ja abistamist toetuste taotlemisel (61 % peavad oluliseks). Metsaomanikud on kõige enam tarbinud just oluliseks hinnatud teenuseid ning antud teenustega ollakse ka rahul (eelpool nimetatud teenuste kvaliteeti on hinnatud heaks vastavalt: metsaomanike toetamine 31 %, nõustamine 29 % ja abistamine toetuste taotlemisel 36 %). Lisaks on rohkem tarbitud metsade inventeerimise teenust, mida peetakse samuti oluliseks (55 % peavad oluliseks) ning mille kvaliteediga ollakse rahul (29 % vastanutest hindasid teenuse kvaliteedi heaks). Tugisüsteemi teenustest on kõige vähem tarbitud puidumüügi korraldamist (4 % on teenust tarbinud), kinnistu ja raieõiguse müügi enampakkumiste korraldamist (teenust on tarbinud vastavalt 4 % ja 6 % vastanutest) ning metsade sertifitseerimist (7 % on teenust tarbinud), seejuures tugisüsteemi teenustest kõige ebaolulisemaks peetakse kinnistu müügi enampakkumiste korraldamist.

Vaadates metsaomanike poolt nimetatud tugisüsteemi puudusi ja arvestades metsaomanike üldist teadmatust võib järeldada, et metsaühistusse mittekuuluvate erametsaomanike teadlikkust tugisüsteemist tervikuna pärsib halb infokorraldus. Teave pole kõige paremini kättesaadav, ei jõua metsaomanikuni või vajalik teave on erinevates allikates laiali, mistõttu soovitakse, et info oleks ühte kohta koondatud. EMK kodulehel on metsaomanikule vajalik info erinevate sektiioonide (nt. „metsa majandamine“, „toetused“, „kasulik ja huvitav“) alla toodud (SA Erametsakeskus 2018j), kuid võib arvata, et metsaomanikud pole neid lähemalt uurinud. Lisaks selgus, et looduskaitseliste piirangutega metsade omanikud puutuvad tugisüsteemiga vähem kokku ja on tugisüsteemi osadest vähem teadlikud.

Tugisüsteemi olulisi teenuseid nimetades pidasid metsaomanikud tähtsaks üldist teadlikkuse tõstmist. Teadmiste olemasolu on oluline eelkõige alustavatele metsaomanikele ja teistele metsaomanikele, kes pole tugisüsteemiga varasemalt palju kokku puutunud. Metsaomanike informeerimisega tegeleb EMK, mille arengukava kohaselt on nende eesmärgiks metsaomanike teadlikkuse tõstmine (Erametsakeskuse arengukava... 2013: 3). Tugisüsteemi olulise teenusena toodi välja veel metsade uuendamise vajalikkuse, selle toetamise ja istutusmaterjali olemasolu. Metsade uuendamist toetab EMK samanimelise toetusega (SA Erametsakeskus 2018d). Lisaks nimetati olulise teenusena kõrgepingeliinide aluste maade kompenseerimise – tehnorajatiste talumistasu makstakse vastavalt asjaõigusseaduses sätestatule (Asjaõigusseaduse... 1993, § 15⁴ lg 1), kuid selle suurus pole vastavuses kitsendusega kinnistult saamata jäänud tuluga. Talumistasu suurus reguleeritakse alates 2019. aastast Asjaõigusseaduse rakendamise seaduse muudatuse jõustumisega (Asjaõigusseaduse...

2018, § 7). Tugisüsteemi olulise teenusena toodi veel välja maksustamisega seonduva, soovides metsamaterjali müügil soodsamaid tingimusi. Vastavalt tulumaksuseadusele on metsaomanikul võimalik metsamaterjali müügit makstavat tulumaksu järgmisele kolmele maksustamisperioodile edasi lükata ning seeläbi saab metsaomanik selle aja jooksul tehtavad metsamajanduslikud kulud maha arvestada (Tulumaksuseadus 1999, § 37 lg 10).

Metsaühistusse mittekuuluvate erametsaomanike nõudlus teabe järele võib tuleneda mitmest asjaolust. Üks põhjustest võib olla metsaomaniku elukoha kaugus oma metsaomandist - Toivonen jt. (2005) uuringu andmeil vajavad Eesti metsaomanikest rohkem teavet metsaomandist kaugemal elavad inimesed (Toivonen jt. 2005: 464). Käesolev lõputöö antud seost ei kajasta – vaatluse all olevatest metsaomanikest suurem osa elab omandist 1-10 km kaugusel (vastanutest 28 %) või kinnistul (vastanutest 20 %), aga leidub ka neid omanikke, kes elavad metsakinnistust küllaltki kaugel, üle 150 km kaugusel (vastanutest 13 %). Toivonen jt. (2005) järgi võib kõrgem teabe nõudlus tuleneda veel metsaomanikuks saamise aja järgi, kus uuemad metsaomanikud (Eesti ja Soome metsaomanikud, kes omandasid metsa viimase 10 aasta jooksul) nõuavad rohkem metsanduslikku infot (Toivonen jt. 2005: 464). Kuna lõputöös olevate andmete põhjal on suurem osa metsaomanikest omandanud metsa 1990. aastatel, kõige enam 1991. aastal ja vähem on saanud metsaomanikuks aastatel 2007-2017, siis antud juhul ei pruugi nimetatud seos kehtida. Toivonen jt. (2005) nimetasid suurema teabe nõudluse põhjuseks veel metsaomanike madala haridustaseme (Eesti metsaomanike seas) (Toivonen jt. 2005: 464). Viimast väidet ei saa käesoleva lõputööga kinnitada ega ümber lükata, sest puudub haridustasemeid kirjeldav info. Lisaks tuleneb suurem teabe nõudlus veel metsaomandi suurusest, kus 11-50 hektari suuruse metsa omanikud (soomlased) infot rohkem nõudsid (Toivonen jt. 2005: 464). Lõputöös vaatluse all olevatest metsaomanikest on kõige enam neid, kelle metsaomandi suurus jääb vahemikku 2-50 hektarit, seega seos teabe rohke nõudluse ja metsaomandi suuruse vahel võib eksisteerida.

Lõputöös metsaomanike poolt nimetatud halba infokorraldust ja info kättesaadavust võib seostada otseselt metsaühistusse mittekuulumisega. Vaatluse all olevad metsaomanikud saavad oma võimalusi parandada liitudes sobiva metsaühistuga. Stoettner ja Ní Dhubháin (2017) järgi on ühistute liikmetel teabele parem ligipääs ja nende teabe hankimise võrgustik on oluliselt laiem (Stoettner, Ní Dhubháin 2017). Fischer jt. (2018) uuringu põhjal võib väita, et ühistusse kuulumine edendab metsade majandamist.

Kuna lõputöö tulemused metsaühistusse mittekuulumist ei kajasta, tuleb vastust otsida vastavast kirjandusest. Põllumäe jt. (2016) uuringu tulemusel pole suurem osa metsaomanikest ühistutega liitunud huvi ja teabe puudumise tõttu või nad pole leidnud sobivat metsaühistut (Põllumäe jt. 2016: 5). Mitteliitumise põhjuseid seletab ka metsaomanike tüpoloogiate tundmine. Allemann uuringus nimetatud metsaomanike tüpoloogiatest sobivad ühistute mitteliikmeid kirjeldama järgmised: väheaktiivsed metsamajandajad või loodussõbrad ja ükskõiksed metsaomanikud (Allemann 2016: 31). Lõputöös on osad metsaomanikud arvanud, et ühistusse kuulumine pärsib metsaomaniku võimalusi ning teadlikud ja kogemustega metsaomanikud tulevad metsi majandades iseseisvalt toime.

KOKKUVÕTE

Käesolevas lõputöös selgitati metsaühistusse mittekuuluvate erametsaomanike sidet riikliku tugisüsteemiga. Metsaressurss on Eesti riigile suure olulisusega, mistõttu on riik võtnud eesmärgiks soodustada metsade majandamist luues erametsaomanikele neid abistava tugisüsteemi. Tugisüsteemiga puutuvad otseselt kokku metsaühistusse kuuluvad liikmed ning seevastu mitteliikmetel on toetussüsteemiga vähesem kokkupuude. Tugisüsteemi pakutavad teenused peavad olema metsaomaniku jaoks võimalikult kvaliteetsed ning seega on oluline teada teenuste kasutajate rahulolu praeguse pakutavaga. Lõputöö eesmärgiks on selgitada seoseid riikliku tugisüsteemi ja metsaühistusse mittekuuluvate erametsaomanike vahel.

Töös uuriti erametsaomanike rahulolu praeguse tugisüsteemiga ja teadlikkust tugisüsteemi osadest. Uuringu alusandmeteks olid erametsanduse tugisüsteemi rahulolu tagasisideküsimustiku vastused, mille analüüsi põhjal selgitati metsaomanike sidet riikliku tugisüsteemiga. Andmeanalüüsil kasutati nii kvantitatiivset kui ka kvalitatiivset meetodit. Esimest nimetatud meetodit rakendati numbriliste vastuste analüüsil ja teist vaba vormi vastuste analüüsil. Tulemuste esitamisel kasutati eelkõige kirjeldava statistika meetodit, kus tulemused vormistati diagrammidena.

Tugisüsteemi osadest on metsaomanikud rohkem kursis SA Erametsakeskusega ja konsulendiga, vähem tuntakse neid tugisüsteemi osasid (EEML, KÜ Eramets, EPMK), mille sihtgrupp pole otseselt erametsaomanikud vaid metsaühistud. Metsaomanike tugev side EMK ja konsulendiga tuleneb heast vahetust kokkupuutest antud tugisüsteemi osadega, samuti on mõlemad nimetatud metsaomanikele peamised teabe hankimise allikad, vastajate teadlikkus EMK-st ja konsulendist on kõrge ning metsaomanikud peavad EMK ja konsulendiga seonduvat teavet oluliseks ja lihtsalt kättesaadavaks.

Uurides metsaomanike hinnanguid tugisüsteemiga seonduva teabe ja teenuste olulisusele selgus, et kõige olulisemaks peetakse erametsanduslikke toetusi ja teenustest metsaomanike

toetamist ning vähim tuntakse huvi metsade sertifitseerimise vastu. Lisaks selgus veel, et ebaoluliseks märgitud teabeosad olid raskemini kättesaadavad ning kõige enam tarbitud teenused olid hinnatud oluliseks ja nende teenustega oldi ka enim rahul.

Tugisüsteemi peamise puudusena nimetasid vastajad halva infokorralduse, mis võib olla põhjuseks metsaomanike madalale teadlikkusele tugisüsteemi kohta. Samas vastajad pidasid tähtsaks üldist teadlikkuse tõstmist. Samuti selgus, et looduskaitsete piirangutega metsade omanikud puutuvad tugisüsteemiga vähem kokku ja on tugisüsteemi osadest vähem teadlikud.

Lõputöös käsitletud kirjanduse andmeil võib metsaühistusse mittekuuluvate erametsaomanike kõrgem teabe nõudlus tuleneda mitmetest asjaoludest, millest ühte võib seostada ka käesoleva tööga – metsaomanikel on suurem vajadus teabe järele kui nende metsaomandi suurus jääb vahemikku 11-50 ha. Kuna antud töös oli keskmine omandi suurus 2-50 ha, siis nimetatud seos võib eksisteerida. Metsaomanikel on teabele parem ligipääs kui nad on metsaühistute liikmed, mistõttu tuleks uurida põhjuseid, miks mitteliikmed pole ühistutega veel liitunud. Kirjandus selgitab, et mitteliitumise põhjusteks on enamasti metsaomanike huvi ja teabe puudumine ning ka sobiva ühistu mitteleidmine.

Lõputöö tulemusi saab kasutada erametsanduse tugisüsteemi edendamisel. Teades metsaomanike hinnanguid erinevatele teenustele, võttes arvesse metsaomanike rahulolu nende teenustega ja uurides metsaomanike poolt nimetatud puudusi on tulevikus võimalik tugisüsteemi kvaliteeti vastavalt muuta. Samuti on töö tulemusi võimalik rakendada edasistes uuringutes.

Tulevikus sarnaseid uuringuid tehes peaks kontrollima lõputöös käsitletud kirjanduse väidete ja järelduste kehtivust, milleks peab algandmeid vastavalt analüüsima. Tulevikus võib uurida veel põhjuseid, miks metsaühistute mitteliikmed pole sobiva metsaühistuga liitunud.

KASUTATUD KIRJANDUS

Aastaraamat „Mets 2016“. (2017). / Keskkonnaagentuur. Tallinn: Keskkonnaagentuur. [on-line]
http://www.keskkonnaagentuur.ee/sites/default/files/mets2016_08.09.pdf (13.02.2018)

Allemann, Mihkel. 2016. Metsaomanike klassifikatsioonide võrdlev analüüs – näiteid Balti- ja Põhjamaadest. Bakalaureusetöö. Eesti Maaülikooli metsandus- ja maaehitusinstituut. Tartu. 36 lk.

Asjaõigusseaduse rakendamise seadus. (vastu võetud 27.10.1993, viimati jõustunud 01.03.2017). – *Riigi Teataja* <https://www.riigiteataja.ee/akt/130012018002> (25.04.2018)

Asjaõigusseaduse rakendamise seaduse ja teiste seaduste muutmise seadus (tehnovõrgu talumise tasu muutmise). (vastu võetud 17.01.2018). – *Riigi Teataja* <https://www.riigiteataja.ee/akt/130012018001> (25.04.2018)

Eesti Erametsaliidu arengukava 2014-2020. (2013). Tallinn: Eesti Erametsaliit. <http://www.erametsaliit.ee/documents/2013/12/eeml-i-arengukava-2014-2020.pdf> (20.02.2018)

Eesti Erametsaliit. Põhikiri. [veebileht] <http://www.erametsaliit.ee/et/tutvustus/pohikiri/> (20.02.2018)

Eesti erametsaomandi struktuur ja kasutamine 2015. aastal. (2015). Tartu: Keskkonnaministeerium. http://www.eramets.ee/wp-content/uploads/2013/01/erametsaomandi_struktuur_ja_kasutamine_2015.pdf (13.02.2018)

Eesti metsanduse arengukava aastani 2020. (2010). Tallinn: Keskkonnaministeerium. https://www.envir.ee/sites/default/files/elfinder/article_files/mak2020vastuvoetud.pdf (16.04.2018)

Erametsakeskuse arengukava 2014-2020. (2013). Tallinn: SA Erametsakeskus. http://www.eramets.ee/wp-content/uploads/2013/11/Erametsakeskuse-arengukava-2014-2020_muudetud-versioon.pdf (19.02.2018)

Fischer, A. P., Klooster, A., Cirhigiri, L. (2018). Cross-boundary cooperation for landscape management: Collective action and social exchange among individual private forest landowners. - *Landscape and Urban Planning*. Article in press, <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2018.02.004>

Keskühistu Eramets põhikiri. (2010). Kõue: Keskühistu Eramets.

Metsameede – tegevused, määrad, peamised tingimused. (2017). Tallinn: SA Erametsakeskus.
http://www.eramets.ee/wp-content/uploads/2013/01/Tegevuste_tingimuste_koond_18.04.2017.pdf
(20.02.2018)

Metsaseadus. (vastu võetud 07.06.2006, viimati jõustunud 05.02.2018). – *Riigi Teataja*
<https://www.riigiteataja.ee/akt/MS> (20.02.2018)

Põllumäe, P., Lilleleht, A., Korjus, H. (2016). Institutional barriers in forest owners' cooperation: The case of Estonia. - *Forest Policy and Economics*. Vol. 65, pp. 9-16.

SA Erametsakeskus. (2018a). Tugisüsteem erametsaomanikule. [veebileht]
<http://www.eramets.ee/metsaomanike-koostoo-2/erametsanduse-tugisusteem/> (20.02.2018)

SA Erametsakeskus. (2018b). Metsaühistute kontaktid. [veebileht]
<http://www.eramets.ee/metsaühistute-kontaktid/> (20.02.2018)

SA Erametsakeskus. (2018c). Toetused. [veebileht] <http://www.eramets.ee/toetused/>
(20.02.2018)

SA Erametsakeskus. (2018d). Metsa uuendamise toetus. [veebileht]
<http://www.eramets.ee/toetused/metsa-uuendamise-toetus/> (20.02.2018)

SA Erametsakeskus. (2018e). Natura metsa toetus. [veebileht]
<http://www.eramets.ee/toetused/natura-metsa-toetus/> (20.02.2018)

SA Erametsakeskus. (2018f). Vääriselupaiga kaitseks lepingu sõlmimine. [veebileht]
<http://www.eramets.ee/toetused/vaariselupaiga-kaitseks-lepingu-solmimine/> (20.02.2018)

SA Erametsakeskus. (2018g). Pärandkultuuri säilitamise toetus. [veebileht]
<http://www.eramets.ee/toetused/parandkultuuri-sailitamise-toetus/> (20.02.2018)

SA Erametsakeskus. (2018h). Metsa inventeerimise toetus. [veebileht]
<http://www.eramets.ee/toetused/metsa-inventeerimise-toetus/> (20.02.2018)

SA Erametsakeskus. (2018i). Metsamaaparandustööde toetus. [veebileht]
<http://www.eramets.ee/toetused/metsamaaparandustoodet-toetus/> (20.02.2018)

SA Erametsakeskus. (2018j). Avaleht. [veebileht] <http://www.eramets.ee/> (25.04.2018)

Stoettner, E. M., Dhubbáin Á. N. (2017). The social networks of Irish private forest owners: An exploratory study. – *Forest Policy and Economics*. Article in press,
<http://dx.doi.org/10.1016/j.forpol.2017.09.008>

Toivonen, R., Järvinen, E., Lindroos, K., Rämö, A. K., Ripatti, P. (2005). The Challenge of Information Service Development for Private Forest Owners: The Estonia and Finland Cases. *Small-scale Forest Economics, Management and Policy*. Vol. 4, No. 4, pp. 451-469.

Tulumaksuseadus. (vastu võetud 15.12.1999, viimati jõustunud 01.02.2018). – *Riigi Teataja*
<https://www.riigiteataja.ee/akt/122012018010> (25.04.2018)

Tulundusühistu Eesti Puidumüügikeskuse põhikiri. (2018). Lähkma: TÜ Eesti Puidumüügikeskus. <http://timbertrade.ee/wp-content/uploads/2013/06/pohikiri.pdf> (20.02.2018)

Õunapuu, L. 2014. Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes. Tartu: Tartu Ülikool. 211 lk.

FOREST OWNERS ASSOCIATION NON-MEMBERS RELATIONSHIPS WITH NATIONAL SUPPORT SYSTEM

SUMMARY

Forest resources of Estonia are essential for its country therefore Estonia has set a goal to assist private forest owners which eventually promotes forest management. Unlike members, non-members of private forest owners association have poor contact with national support system. The services offered by national support system for private forest owners must be as qualitative as possible. The quality of those services could be changed knowing services consumers satisfaction with present offerings. The aim of given thesis is to elucidate non-member private forest owners of forest owners association relationship with national support system.

The thesis studied private forest owners satisfaction with present support system and their awareness of it. The base data for this study originate from satisfaction questionnaire of support system of private forestry which results were basis for elucidation of relationship between private forest owners and national support system. Data analysis based on quantitative and qualitative methods. The results were expressed primarily using descriptive statistics method.

The results showed that private forest owners are more informed of Foundation Private Forest Centre (PFC) and forestry consultants. Forest owners are less aware of those parts of support system which target group are forest owners associations. Forest owners' firm linkage with PFC and consultants comes from a great contact with those parts of support system.

Private forest owners regard forestry subsidies as the most significant part of national support system. Less interest was shown in forest certification. It is challenging to access information which was marked as the most insignificant. Also, the most consumed services were marked as significant and forest owners were satisfied with those services.

According to private forest owners' opinions the main disadvantage of national support system is information management system which could be a cause for forest owners' low awareness of support system. Forest owners noted that it is important to raise competence of private forest owners. Thesis showed that forest owners with nature conservation restrictions on their landholdings were in less contact with support system and were also less aware of support system.

The literature gives an overview of causes for non-member private forest owners of forest owners association needs for forestry information. Members of forest owners association own better access to forestry related information thereof it is essential to investigate reasons for forest owners not joining the forest owners associations. The literature explains non-members not joining forest owners associations with lack of information and forest owners' lack of interest.

The results of given thesis could be applied when developing private forestry support system. The quality of support system for private forest owners can be changed knowing forest owners' satisfaction with current private forestry support system. The thesis could also be used in further researches.

Further similar researches must examine statements expressed in literature by analysing data with appropriate methods. Also it is suggested to investigate reasons for forest owners not joining the forest owners associations.

LISAD

LISA 1. Tugisüsteemi küsimustik 2017

- **Milline on Teie vanus:**
- **Teie sugu**   mees   naine
- **Omate ja/või majandate metsa** füüsilise isikuna   juriidilise isikuna   FIE-na
- **Mis aastast olete erametsaomanik?**
- **Kui suur on teie metsaomand kokku?**   hektarit
- **Kui kaugel te oma metsaomandist elate?**   km
- **Kas olete mõne metsaühistu liige?**   jah   ei
- **Millistest allikatest Te metsanduslikku infot saate?**
  - Erametsaportaali www.eramets.ee
  - Metsaühistute kodulehed
  - Sotsiaalmeedia
  - Päeva- või nädalalehed
  - Õppeleht Sinu Mets
  - Konsulent
  - Metsaühistu personal
  - Perekondlik võrgustik
  - Naabrid, tuttavad
  - Ettevõtete kodulehed
  - Muu

Millistest alljärgnevatest erametsanduse tugisüsteemi osalistest olete kuulnud või teadlikud?

- Sihtasutus Erametsakeskus
- Keskühistu Eramets
- Konsulent
- Eesti Erametsaliit
- Eesti Puidumüügikeskus
- Metsaühistud
- Muu (palun täpsustage)

Lisa 1 järg

Palun kirjutage millised on Teie arvates järgmiste isikute või organisatsioonide ülesanded

- Konsulent
- Metsaühistu
- SA Erametsakeskus
- Keskühistu Eramets
- Eesti Erametsaliit
- Eesti Puidumüügikeskus

Milliste tugisüsteemi osadega olete Te ise vahetult kokku puutunud?

- Keskühistu Eramets
- Metsaühistu
- Eesti Erametsaliit
- SA Erametsakeskus
- Eesti Puidumüügikeskus
- Konsulent

Kuidas hindaksite alljärgneva info kättesaadavust? (1- väga raske, 2, 3, 4, 5- väga lihtsalt olemas)

	1	2	3	4	5
Kohalikud metsaühistud	☐	☐	☐	☐	☐
Metsaühistute poolt pakutavad teenused	☐	☐	☐	☐	☐
Metsade sertifitseerimine	☐	☐	☐	☐	☐
Konsulentide pädevused, kontaktid	☐	☐	☐	☐	☐
Erametsanduslikud toetused	☐	☐	☐	☐	☐
Metsa majandamise teenust osutavate ettevõtte info, kontaktid, hinnad	☐	☐	☐	☐	☐
Raieõiguse või puidumüügi põhimõtted ja võimalused	☐	☐	☐	☐	☐
SA Erametsakeskus tegemised					
Eesti Erametsaliidu tegemised	☐	☐	☐	☐	☐

Lisa 1 järg

Kuidas hindaksite alljärgneva info olulisust? (1- ei ole üldse oluline, 2, 3, 4, 5- väga oluline)

	1	2	3	4	5
Kohalikud metsaühistud	☐	☐	☐	☐	☐
Metsaühistute poolt pakutavad teenused	☐	☐	☐	☐	☐
Metsade sertifitseerimine	☐	☐	☐	☐	☐
Konsulentide pädevused, kontaktid	☐	☐	☐	☐	☐
Erametsanduslikud toetused	☐	☐	☐	☐	☐
Metsa majandamise teenust osutavate ettevõtte info, kontaktid, hinnad	☐	☐	☐	☐	☐
Raieõiguse või puidumüügi põhimõtted ja võimalused	☐	☐	☐	☐	☐
SA Erametsakeskus tegemised					
Eesti Erametsaliidu tegemised	☐	☐	☐	☐	☐

Lisa 1 järg

Kuidas hindaksite alljärgnevate teenuste olulisust erametsaomanikele? (1- ei ole üldse vajalik, 2, 3, 4, 5- väga oluline)

	1	2	3	4	5	Ei oska öelda
Metsauuendustööde korraldamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Metsaomanike nõustamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Metsaomanike toetamine (toetused metsakasvatustööde tegemiseks, nõustamine jne)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Erametsanduse arendamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Puidumüügi korraldamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Raietööde korraldamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Raieõiguse müügi enampakkumiste korraldamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kinnistu müügi enampakkumiste korraldamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Õppepäevade korraldamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Abistamine toetuste taotlemisel, toetuse taotluste koostamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Metsa inventeerimine ja majanduskava koostamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Metsanduslike infomaterjalide väljaandmine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Metsaomanike huvide esindamine poliitikas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Metsade sertifitseerimine	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Lisa 1 järg

Kas ja milliseid teenuseid olete ise tarbinud ning kuidas olete jäänud rahule pakutud kvaliteediga? (1- väga halb kvaliteet, 2, 3, 4, 5- teenus oli suurepärase)

	1	2	3	4	5	Ei ole teenust tarbinud
Metsauuendustööde korraldamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Metsaomanike nõustamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Metsaomanike toetamine (toetused metsakasvatustööde tegemiseks, nõustamine jne)	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Erametsanduse arendamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Puidumüügi korraldamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Raietööde korraldamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Raieõiguse müügi enampakkumiste korraldamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kinnistu müügi enampakkumiste korraldamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Õppepäevade korraldamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Abistamine toetuste taotlemisel, toetuse taotluste koostamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Metsa inventeerimine ja majanduskava koostamine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Metsanduslike infomaterjalide väljaandmine	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Metsaomanike huvide esindamine poliitikas	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Metsade sertifitseerimine	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Palun kirjeldage mis on tänase erametsanduse tugisüsteemi puudused ning kuidas võiks neid kõrvaldada?

Mis on Teie hinnangul kõige olulisemad teenused või tooted mida täna erametsaomanik vajab?

Lihtlitsents lõputöö salvestamiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks ning juhendaja(te) kinnitus lõputöö kaitsmisele lubamise kohta

Mina, Feliks Sirkas,

(*autori nimi*)

sünniaeg 19.05.1996,

1. annan Eesti Maaülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda koostatud lõputöö „metsaühistusse mittekuuluvate erametsaomanike side riikliku tugisüsteemiga“,
(*lõputöö pealkiri*)

mille juhendaja on Priit Põllumäe,

(*juhendaja(te) nimi*)

1.1. salvestamiseks säilitamise eesmärgil,

1.2. digiarhiivi DSpace lisamiseks ja

1.3. veebikeskkonnas üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile;

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Lõputöö autor _____
(*allkiri*)

Tartu, _____
(*kuupäev*)

Juhendaja(te) kinnitus lõputöö kaitsmisele lubamise kohta

Luban lõputöö kaitsmisele.

_____
(*juhendaja nimi ja allkiri*)

_____
(*kuupäev*)